

Spiritualita a mládež se zaměřením na nová náboženství

Miroslava Hulíková

Bakalářská práce
2008

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2007/2008

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Miroslava HULÍKOVÁ**
Studijní program: **B 7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Religiozita a mladí lidé**

Zásady pro vypracování:

Zpracování teoretických východisek pro praktickou část práce.
Příprava výzkumu, charakteristika výzkumného souboru
Zpracování a vyhodnocení výsledků výzkumu.

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

BARRETT, D. Sekty, kultury a alternativní náboženství. 1. vyd. Praha : Ivo Železný, 1998. ISBN 80-240-0066-0.

VOJTÍŠEK, Z. Encyklopedie náboženských směrů v České republice. 1. vyd. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-798-1

PATRIDGE, CH. Encyklopedie nových náboženství: Nová náboženská hnutí, sekty a alternativní spiritualita. 1. vyd. Praha: Knižní klub, 2006. ISBN 80-242-1605-1

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Karel Gamba**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce: **7. ledna 2008**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. května 2008**

Ve Zlíně dne 7. ledna 2008

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

L.S.

Mgr. Jarmila Celá
ředitel ústavu

ABSTRAKT

V bakalářské práci se zabývám spiritualitou v životě středoškolské mládeže a zaměřuji se na nová náboženství. V teoretické části definuji základní pojmy, popisuji historický vývoj nových náboženství, zabývám se jejich negativy a pozitivy a důvodem atraktivity pro mládež. Výzkum, který je hlavní složkou praktické části, navazuje tematicky na část teoretickou a jeho cílem je zjistit, jaká je v současné době spiritualita středoškolské mládeže ve městě Jindřichův Hradec.

Klíčová slova: náboženství, nové (alternativní) náboženství, spiritualita, religiozita, mládež, náboženské prožívání

ABSTRACT

I am engaged in spiritualism in teen-agers' life in my bachelor work and I am focusing on new faiths. I define fundamentals terms in my theoretic part, I describe historical development of new faiths, I am engaged their inhibitions, their positives and their attractive reasons for teen-ager. The research is main component of practical part and it connects on theoretic part in subject matter. Its objective is taking teen-agers' spiritualism in town Jindřichův Hradec at present.

Keywords : the faith, new (alternative) faiths, spiritualism, religiousm, teen-ager, faith's manifestation

Poděkování

Chtěla bych poděkovat paní Mgr. Karle Hrbáčkové, za poskytnutí cenných rad při zpracování této práce a ochotu, které se mi od ní dostalo, ačkoliv nebyla vedoucí mé práce.

Děkuji také všem, kteří mi v této práci jakkoliv pomohli a povzbudili mě.

OBSAH

ÚVOD	8
I TEORETICKÁ ČÁST	9
1 VYMEZENÍ NĚKTERÝCH POJMŮ	10
1.1 RELIGIOZITA A NÁBOŽENSTVÍ.....	10
1.2 SPIRITUALITA	11
1.3 MLÁDEŽ.....	12
1.4 NOVÉ NÁBOŽENSTVÍ, SEKTA.....	12
2 NOVÁ NÁBOŽENSTVÍ	13
2.1 VÝVOJ NOVÝCH NÁBOŽENSTVÍ.....	13
2.2 PROČ HLEDÁJÍ MLADÍ LIDÉ NOVOU RELIGIOZITU?.....	14
2.3 NEGATIVA A POZITIVA ALTERNATIVNÍCH NÁBOŽENSTVÍ.....	15
3 NÁBOŽENSKÉ PROŽÍVÁNÍ	17
3.1 BĚŽNÉ FORMY NÁBOŽENSKÉHO PROŽÍVÁNÍ	17
3.2 MIMOŘÁDNÉ FORMY NÁBOŽENSKÉHO PROŽÍVÁNÍ.....	18
4 VYBRANÁ ALTERNATIVNÍ NÁBOŽENSKÁ Hnutí PŮSOBÍCÍ V ČR	20
4.1 Hnutí HARÉ KRŠNA- MEZINÁRODNÍ SPOLEČNOST PRO UVĚDOMOVÁNÍ SI KRŠNY (ISKCON).....	20
4.2 SRI CHINMOY (ŠRÍ ČINMOJ).....	23
4.3 SATANISMUS	23
4.3.1 Církev Satanova	24
4.3.1.1 Satanské obřady	25
4.4 NEW AGE	26
4.5 BUDDHISMUS, JEHO ODNOŽE A SKUPINY	28
4.5.1 Théravádový buddhismus	29
4.5.2 Zenový buddhismus	29
4.5.3 Tibetský buddhismus diamantové cesty.....	30
4.6 JÓGA	31
4.6.1 Jóga v denním životě	32
4.6.2 Sahádža jóga	32
II PRAKTICKÁ ČÁST	33
5 SPIRITUALITA STŘEDOŠKOLSKÉ MLÁDEŽE VE MĚSTĚ JINDŘICHŮV HRADEC	34
5.1 VÝZKUM, JEHO CHARAKTER, CÍLE A PRŮBĚH	34
5.1.1 Volba tématu a cíl výzkumu.....	34
5.1.2 Metoda průzkumu	34
5.1.2.1 Volba otázek	34

5.1.3	Časový harmonogram, volba respondentů, průběh vyplňování dotazníku	35
5.2	VÝSLEDKY VÝZKUMU	35
5.2.1	Vyhodnocení dotazníku	36
5.2.1.1	Pohlaví.....	36
5.2.1.2	Rodina a její víra.....	36
5.2.1.3	Zdroje poznatků o náboženství.....	38
5.2.1.4	Vědomosti o nových náboženstvích a sympatizace k nim	39
5.2.1.5	Světový názor	43
5.2.1.6	Důležitost potřeby v něco věřit	44
5.2.1.7	Pro koho jsou spirituální prožitky	45
5.2.1.8	Pojetí boha	46
5.2.1.9	Názory o nebezpečnosti některých duchovních spolků	47
5.2.1.10	Tužba po nových náboženských informacích od školy.....	49
5.2.1.11	Četba duchovní literatury, provozování činností spojených s duchovním, duchovní lidé	50
5.2.2	Závěry plynoucí z výsledku průzkumu	52
	ZÁVĚR.....	53
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	54
	SEZNAM PŘÍLOH.....	56

ÚVOD

Kdo jsem? Proč tu jsem? Jaký smysl to má? Je něco i jinde? Co je po smrti? Je nebe? Je peklo? Je duše? Jak se mám chovat? Jaký je cíl mé cesty?

To jsou některé otázky, které si každý z nás alespoň jednou položil. Touha najít smysl života a věřit v něco nadpřirozeného je stará jako lidstvo samo a provází člověka po celý jeho život.

Jedním z období, kdy se většinou intenzivněji snažíme hledat odpovědi na výše uvedené otázky, je období dospívání. Dospívající člověk je zmatený, zranitelný a hledá své místo ve světě. K dospívání patří i hledání smyslu života, který může být realizován skrze některé náboženství. Pedagog by měl být připravený mladému člověku na jeho cestě mezi dospělě kdykoliv pomoci a to nejde bez určitých kompetencí. Tato práce je snahou rozšířit kompetence pedagoga v problematice náboženské. V dnešní době se i v souvislosti s mládeží často mluví o sektách, psychické manipulaci apod., a i proto si myslím, že základní orientace pedagoga v náboženských otázkách je nezbytná.

Pro mladé lidi je typické, že se chtějí odlišit od předchozí generace a že téměř vše nové je žádoucí. Po roce 1989 se do Čech dostávají netradiční náboženské spolky, které jsou pro ně atraktivní. Zájem o netradiční, nová, či alternativní náboženství přetrvává převážně u mladých lidí i dodnes. Proto se ve své práci zaměřuji hlavně na tento typ náboženství. Snažím se alternativní náboženství začlenit do velkého pojmu náboženství, vysvětlit jak vznikalo, proč vznikalo, jaká jsou jeho negativa a pozitiva, a proč se k němu přiklání hlavně mladá generace. Dále se snažím zaměřit i na jedince jako takového, jaké má, nebo by mohl mít náboženské prožitky, protože to považuji za významnou součást spirituality. V teoretické části práce samozřejmě nechybí ani informace o náboženských skupinách, které se zařazují do nové či alternativní religiozity a jsou v České republice nejvíce oblíbené a rozšířené. V praktické části se pak věnuji kvantitativnímu výzkumu za pomoci dotazníkového šetření, který popisuje, jaká je spiritualita středoškolské mládeže ve městě Jindřichův Hradec, kde bych chtěla posléze pedagogicky působit.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VYMEZENÍ NĚKTERÝCH POJMŮ

Pro orientaci v dané tématice je třeba nejprve objasnit termíny spiritualita, religiozita, náboženství, nové náboženství, sekta a mládež

1.1 Religiozita a náboženství

Religiozita, neboli náboženská je podle Štampacha (1998, s. 50) „*přítomnost náboženství v populaci*“, což je míněno jednak kvalitativně, tedy nakolik je které náboženství nebo nějaké náboženské prvky přítomny v populaci, jaký v ní mají vliv, a jednak kvalitativně, tedy jaká je religiozita obsahově, respektive, jak je prožívána a jak ovlivňuje život lidí. (Štampach, 1998). Je to tedy vlastně jakási „*míra náboženského a duchovního myšlení, cítění i chování*“ (Martínek, 2006, s. 50). Tento pojem je velice široký a existuje na něj velmi různorodých definic.

Náboženství je další pojem, který je různými odborníky od psychologů přes teology po religionisty různě definován: např. jako „*projekce mentálních potřeb, které nelze uspokojit ve světě empirických jevů*“ (Ocetková, 2007, s. 11), „*vztah člověka k Bohu s vírou v nadpřirozené síly a bytosti, spojené s jejich uctíváním, kultem, se světonázorovými a praktickými postoji, s institucemi, systémem, věroukou, etickými a kultovními zásadami a pravidly*“ (Malá slovenská encyklopedie, Bratislava 1993, s. 468, in Ocetková, 2007, s.12), „*v užším slova smyslu zahrnuje náboženství instituce, nauky, rituály atd. a na rozdíl náboženskosti a spirituality, je něčím, co v dnešní době mladí lidé vnímají negativněji, jak ukázaly mnohé psychologické výzkumy*“ (Říčan in Ocetková, 2007, s. 12) nebo Heller (1998 in Říčan, 2002, s. 36) říká, že „*v náboženství jde o vztah člověka (ať už teoretický, v učení, nebo praktický- v etice a kultu) k tomu, co má vůči němu roli boha*“, Stříženec (2001 in Říčan, 2002, s. 43) chápe náboženství „*jako něco spjatého s tradicí, často vyprázdněnou*“. Dále můžeme náboženství chápat jako „*pojetí víry v Boha nebo bohy, nebo jako víry v duchovní jsoucna*“ (Lužný, 1994, s. 83), „*Vztah člověka k numinózní transcendenci*“ (Štampach, 1998, s. 30) atp.

1.2 Spiritualita

Spiritualita je podle Smékala (2002 in Ocetková, 2007, s. 28) „*osobní náboženská zkušenost a její uskutečňování v životě nebo vnitřní prožívání víry v Boha*“. Spiritualitu můžeme také dále chápat jako hlubokou osobní a niternou záležitost, která souvisí s celkem a smyslem lidského života včetně jeho transcendentálního vztahování a která je zároveň přístupná každému člověku všech náboženství a kultur (Martínek, 2006). Říčan (in Ocetková, 2007, s. 29) definuje spiritualitu jako „*žitě náboženství*“, podle Štampacha v článku Nahradila spiritualita (www.sekty.cz/www/stranky/studie.pdf - 2.4.2008) je „*spiritualita duchovní život nezávislý na případné příslušnosti k organizovanému náboženství*“. Z toho plyne, že ji může prožívat i člověk nenáboženský, nevěřící v nějaké konkrétní náboženství a tedy i mládež. Spiritualita je pro název této práce asi nejvhodnější i proto, že se v poslední době mluví místo o nové religiozitě, obecněji o nové spiritualitě, tedy o nové duchovnosti, jež může být náboženská, ale i nenáboženská (Štampach, 1994). Také Stříženec (2001 in Říčan, 2002, s. 43) se zmiňuje o tom, že ve slově spiritualita „*zaznívá spíše novost, mládí, spontaneita, autenticita, tolerance iracionality a prožitková plnost*“, zde je patrný i posun k individualizaci. Podle sociologa Friesla (in Martínek, 2006) např. v západní sekularizované společnosti dochází k novému zájmu o náboženská témata, a to především mezi mládeží. Spiritualita však již není rodinným a kulturním dědictvím, nýbrž výsledkem osobní volby. Friesl (tamtéž) dále říká, že i v české realitě se potvrdila platnost základní teze nejnovější sociologie náboženství a že v moderních západních společnostech dochází k posunu od společenské religiozity, vázané na institucionální církve, k religiozitě individuální, vázané spíše na konkrétní náboženské obsahy a zkušenosti, tedy ke spiritualitě. Podobnou tezi uvádí i Stříženec (2001 in Ocetková, 2007, s. 12): „*spiritualita se dnes považuje za individuální jev související s osobní transcendencí, smysluplností a zdůrazňuje se v ní duchovní zkušenost (mystické zážitky, víra jako hledání.) Je projevem úsilí najít, udržet a transformovat vztah s posvátným*“.

Vzhledem k velké míře definic, někdy různorodých jsem zvolila definice pracovní a to:

Pro náboženství vycházím z výše uvedené definice Říčana, kterou si upravuji tak, že náboženství je široký velmi obecný pojem zahrnující různé a různě velké instituce, nauky, rituály.

Pojem religiozita bych poté definovala jako „subpojem“ náboženství, který je více zaměřen na člověka jako osobnost a na to v co věří, nikoliv však v nejniternější formě, ale pouze obecně. A v definici spirituality bych asi nejvíce souhlasila s Říčanem (2002, s. 44), že spiritualita je niterný aspekt religiozity, který vystupuje do popředí, vztahuje-li se člověk k božským bytostem, zejména v modlitbě, meditaci apod., *v centru pozornosti může přitom ovšem být i vlastní mysl či nitro atp.*“

1.3 Mládež

Mládež má také několik definic. Podle Úmluvy o právech dítěte, je mládež rovnocena pojmu děti, jež jsou osoby, které ještě nedosáhly zletilosti, tedy věku 18 let. Psychologie popisuje mládí jako období hledání vlastní identity, světonázoru a smyslu života. Sociologie operuje s pojmem mládež u lidí od chvíle opuštění základní školy do chvíle, kdy jsou naprosto soběstační. V této práci se chci zaměřit hlavně na mládež středoškolskou, tedy od věku, kdy opustili základní školu do skončení maturity.

1.4 Nové náboženství, sekta

Nové náboženství, nazývané také jako alternativní či netradiční (ve své práci záměrně pojmy nesjednocuji, pro každou kapitolu je vystižnější jiné označení), bývá někdy považováno za sektu. Pevné rozdělení, které náboženství už je sektou a které ještě ne, neexistuje. Přední odborníci na náboženské otázky se přou o definici pojmu sekta, a proto ani já se o definování pokoušet nebudu, navíc to není vzhledem k charakteristice práce zásadní pojem.

2 NOVÁ NÁBOŽENSTVÍ

2.1 Vývoj nových náboženství

Vznik nových náboženství se datuje do 50. let 20. století, kdy vznikaly subkultury mládeže, hlavně beat generation, protestující proti svým konzumně žijícím rodičům a celému hlavnímu proudu společnosti. Snažili se žít jinak - alternativně. Chtěli se osvobodit od všeho tradičního, a tedy i od náboženství. „*Spisovatelé z okruhu beat generation obzvláštním, až sebetrýznivým způsobem upozorňovali na duchovní prázdnotu ve světě blahobytu a technického pokroku, na neschopnost oficiální kultury a náboženství poskytnout stabilní a nosné hodnoty a orientace*“ (Hora, 1995, s. 25). Vznikala tedy potřeba utvořit si vlastní duchovní základ. Čerpali především z náboženství a filozofie Dálného východu a svébytně interpretovaného křesťanství tzv. Ježíšovství, kdy Ježíš vystupoval jako hlavní hrdina, „*revolucionář, moderní prorok, krásný milenec, dobrý přítel, radikální pacifista, nonkonformní buřič nebo i moudrý guru*“ (Hora, 1995, s. 43). V ježíšovském hnutí se projevovaly i snahy filozoficko - teologické, kdy se diskutovalo např. o intersubjektivním významu úsměvu, o mystériu tance a fyzického doteku, účastnickém mlčení apod. V této souvislosti se začínal používat termín psychoreligiozita.

Beat generation se transformuje v hnutí hippies, s kterým přichází i další formy nové religiozity, a to především hnutí Hare Kršna, zenbuddhismus, jóga apod. „*Moudrost východu se velmi dobře hodila k protestu proti pilířům západní civilizace, protože přinášela jiný pohled na boha a na svět: nezdůrazňovala moment nadvlády člověka nad člověkem i nad přírodou, ale spíše integraci, včlenění do řádu přírody a vesmíru, skutečnost, že i člověk je jeho součástí, a nikoliv pánem*“ (Martínek, 2006, s. 55).

Na další vývin nové religiozity můžeme pohlížet dle Lužného (1997) jako na výsledek globalizace, reakci na proces sekularizace stavějící se proti jednostrannostem racionalismu a individualismu a snažící se o zvýznamnění náboženství v životě jedince i společnosti. Stálost na současné náboženské scéně novému náboženství zajišťuje větší organizovanost, synkretismus a vnější misijní činnost. (Martínek, 2006)

2.2 Proč hledají mladí lidé novou religiozitu?

Člověk je tvor náboženský a každý z nás má v sobě potřebu náboženskosti, kterou ovšem nemusí uspokojovat přímo náboženským aktem. Mladí lidé jsou, jak známo velmi vnímaví, hledající a objevující. Jsou v období, kdy jsou k náboženským otázkám, (včetně otázek po smyslu života, po příčinách zla a možnosti jeho překonání, otázek týkajících se smrti apod.) velmi vnímaví (Lužný, 1999). Už i v tradičních společnostech hraje náboženství důležitou roli právě v přechodu k dospělosti, který zahrnuje vybudování osobní identity, úzce spojené s hodnotovou a mravní orientací (Říčan, 1999 in Ocetková, 2007). Dále Říčan (2002) tvrdí, že adolescence je klasickou dobou osobních psychospirituálních krizí, protože se začíná v náboženské sféře objevovat nové bohatství prožitku, ale také nová kvalita pochybností a odporu. Také Tonkin (1998 in Ocetková, 2007, s. 14) potvrzuje, že *„podle mnoha výzkumů je u mladého člověka v adolescenci velmi významná spirituální komponenta pro zdravý vývoj jeho osobnosti“*.

Mladí lidé hledají především sami sebe a ke všemu přistupují velmi kriticky. A právě náboženství jim pomáhá najít odpovědi na mnohé otázky, navíc poskytuje pocit, že je tu něco, co člověka přesahuje, něco vyššího a to dává lidem, obzvláště mladým, pocit jakéhosi bezpečí. Podle Lužného (1999) odreagovává lidskou nespokojenost se světem, tlumí strach ze smrti a uspokojuje protestující část každého jedince. Mládež je tedy přirozeně protestující a hledá něco nového a právě to jim poskytuje především nová religiozita. Ta zároveň však uspokojuje již zmíněnou potřebu spirituality a poskytuje bezpečí.

Lužný (1999) dále srovnává dnešní mládež s mládeží let 60. Pro obě generace je typická zvýšená interkulturní vnímavost - otevřenost vůči vlivům jiných kultur. Zájem směřuje především na Východní náboženství (buddhismus, taoismus, hinduismus apod.) a na spojení se s přírodou (new age, wicca, šamanismus atd.). Obě generace spojuje také sociokulturní kritika euroamerické společnosti a v rovině sociální protest politický. Slovy Lužného (1999, s. 5) je protest (náboženský, politický atd.) *„zaměřen proti masové konzumní společnosti, ve které jedinec stále více pocítuje osamělost a nesmyslnost svého života, protože je jeho život degradován na vydělávání peněz a spotřebu zboží. Mladí lidé jsou k těmto tendencím velmi“*

vnímaví a v procesu dospívání značně nekompromisní. Hledají jiný svět - a nová náboženství jim ho poskytují.“

Na druhé straně se můžeme setkat s určitou sortou lidí, nejen mladých, kteří prohlašují, že v nic nevěří a uznávají jen materiální hodnoty. Ovšem, jak jsem již uvedla, duchovní či náboženskou potřebu má každý z nás. Lidé hledají náboženské prvky v činnostech, které jsou zdánlivě profánní. Například známé označení supermarketů jako novodobých chrámů, fanouškovství, kult lidského těla, sexualita, úcta k symbolickým předmětům (počítač, značkové oblečení), kult celebrit, můžeme sem zahrnout i zkušenosti pod vlivem různých omamných látek, zejména psychedelických. Takovému typu religiozity říkají opět odborníci různě. Například privátní náboženství, implicitní náboženství, neviditelné náboženství, kryptoreligiozita či kvazireligiozita. A je to čím dál tím hojněji vyskytující se jev zapříčiněný zřejmě dnešní postmoderní společností se všemi jejími výdobytky.

Lužný s Nešporem (2007) se zmiňují o studii religionisty Mircey Eliade pod názvem *Quest*, kde Eliade konstatuje, že i kultura a umění spadají pod tato označení a to proto, že poskytují nějaké absolutní hodnoty a umožňují v podstatě rituální participaci. Další autoři podle Lužného a Nešpora (2007, s. 139) uvádějí, že *„prostřednictvím výše uvedených činností, lze dojít až ke „spáse“, např. prostřednictvím získávání a hromadění věcí jako statkových symbolů, nebo naopak jejich odpírání v podobě askeze, dietetických praktik apod.“*

2.3 Negativa a pozitiva alternativních náboženství

Jako vše má svůj rub i líc, s novou religiozitou to není jiné. Když se zeptáme na ulici tzv. laické veřejnosti, jak to udělala ve své diplomové práci Kavanová (2006), zjistíme, že lidé mají k tématu negativní postoj, který je daný hlavně tím, že se hlouběji o tuto problematiku nezajímají, nebo zajímají jen povrchně, např. z tisku bulvárního typu apod. Ale jsou s novou religiozitou spojena opravdu jen negativa, jak si myslí většinová veřejnost, nebo i pozitiva? Nyní se pokusím upozornit na možná a nejčastější negativa a pozitiva nové religiozity pro mladého člověka. Samozřejmě ale pak záleží na konkrétní skupině a na každém jedinci individuálně.

Začnu - li negativy, pak je to autoritářské řízení. Zpravidla o všech činnostech v životě skupiny rozhoduje několik málo osob, nebo dokonce jen jedna. Bývá to charismatická osoba ,

kteřá díky svému osobnímu kouzlu přitahuje své stoupence a umí je přesvědčit. Další negativum zahrnuje výlučnost skupiny nebo-li elitářství, tedy to přesvědčení, že pouze daná skupina má pravdu a všechny ostatní se mýlí. To je dále spojeno s tím, že se pak člen dostává do izolace a nachází pouze ve své skupině pravdu, porozumění a bezpečí a postupem času může ztratit schopnost uvažovat i nad názory jinými, než jsou jím přijaté. Toto by dále mohlo vést k tomu, že se okolní svět pro člena uzavře a je tedy členem považován za špatný. Jelikož ve skupině bývá atmosféra založená na dobrých vztazích, ještě to podněcuje uzavřenost před okolním světem a člen se může stát lehkou manipulovatelným.

Jako pozitiva, která mohou působit na dospívajícího jedince bych uvedla především to, že většina skupin má etickou nauku odmítající drogy, alkohol a sexuální promiskuitu, bývá vyzdvihována také důležitost rodinného života. Důležitý a prospěšný vliv má toto náboženství také proto, že v adolescentním věku bývá častý pocit odcizení a vykořistění a hnutí může člověku dát pocit sounáležitosti a pochopení a pomoci mu tak s jeho socializací. Vojtíšek (2004) potvrzuje, že tuto pomoc překonání určitého životního období potvrzují i ti, kdo nová náboženská hnutí v relativně krátké době (do 3 let) opustili.

„Členství v sektě, či v novém náboženství (stejně jako v jakékoliv jiné skupině) může jedinci přinést jak pozitivní důsledky, tak důsledky negativní. Kontakt s takovou skupinou může pro jedince znamenat vážné duševní i duchovní problémy, stejně jako mu může pomoci jeho problémy překonat. Zda převáží negativní či pozitivní důsledky, záleží ve velké míře samozřejmě na daném jedinci, avšak svojí významnou a nezastupitelnou roli zde hraje též jeho nejbližší okolí- rodina, kamarádi, škola.“ (Lužný 1999, s. 5-6).

3 NÁBOŽENSKÉ PROŽÍVÁNÍ

Ke spiritualitě zcela jistě patří i náboženské prožitky, které obzvláště u mladých lidí bývají silné a silně je poznamenají. Abychom tedy pochopili jejich spiritualitu, je třeba uvést i formy náboženského prožívání, a to jak se při tomto prožitku lidé cítí.

Říčan (2002) rozděluje prožitky na běžné a mimořádné, které dále blíže specifikuje.

3.1 Běžné formy náboženského prožívání

Běžné formy náboženského prožívání jsou takové formy, se kterými se setkává nejen ať už jakkoliv věřící člověk ve svém religiozním životě, ale i v životě běžném, nijak spojeném s religiozitou.

1. Úcta - v religiozitě je základním prožitkem, od kterého se ostatní prožitky odvíjejí. Úcta v sobě obsahuje také bázeň, obdiv, touhu a odevzdanost.
2. Strach - se strachem z „vyšší moci“ se můžeme setkat i v běžném životě, kdy máme například strach z extrémních forem přírodních sil, jako zemětřesení. Strach je nějakou formou obsažen v prakticky každém náboženství a v dnešní postmoderní době ho spíše střídá úzkost.
3. Víra, důvěra, naděje - jsou zpravidla spojeny se silným emocionálním prožitkem, a to především v krizových situacích, kdy pomáhá ještě naděje jako víra upřená do budoucnosti.
4. Láska - bývá nejpřednější ze základních náboženských prožitků, kdy člověk touží splynout s pravdou, krásou a dobrem, které může reprezentovat nějaké božstvo.
5. Pokoj - je stav vnitřního klidu, míru a bývá zpravidla založen na víře, lásce a naději
6. Radost - je emočně širokospektrální. Může se jednat o radost z prostého veselí přes orgaisticko - exatickou radost až po radost pokojnou oproštěnou od jakéhokoliv vzrušení.
7. Nutkání sdílet se - je pocit, kdy má člověk nutkání podělit se o svůj náboženský zážitek s ostatními.

8. Pokora - pocit člověka, jenž si uvědomuje svou nedokonalost a nepatrnost vůči bohu.
9. Svoboda - je nedílnou součástí náboženského prožívání, „*touha po svobodě patří k základnímu stesku člověka*“ (Eliade, 1998 in Říčan, 2002, s. 249).
10. Vděčnost - je běžný spontánní cit v náboženském prožívání. I zdánlivě nenáboženský člověk občas „děkuje bohu“.
11. Inspirace – „*prožitek náhlého vhledu, jasného poznání souvislostí a smyslu věcí, ať už se týká kosmu, pospolitosti, v níž člověk žije, nebo jeho osobního života.*“ (tamtéž, 2002, s. 249)
12. Zkušenost vyslyšené modlitby – stane-li se to, zač se člověk modlil, nebo sem patří i prožitek božského zásahu, např., jak uvádí Říčan (tamtéž, s. 250). „*Cestující autobusem si například, aniž to zpětně dovede vysvětlit, sedne na jiné místo, než má ve zvyku, a při neštěstí je zabit právě člověk na „jeho“ sedadle. Skeptik hledá ovšem vysvětlení, nejčastěji v náhodě, přímý účastník nebo člověk blízký tomu, komu se věc přihodila, však často silně prožívá blízkost vyšší moci, která se zde- jak je přesvědčen- projevila, a cítí se utvrzen ve své víře (nebo zviklán ve své nevíře).*“
11. Smysl života - bytostně patří k náboženství. Nejčastěji má podobu vědomí poslání, které je člověku dáno. Pro postmoderního člověka je ztráta smyslu častý problém a náboženství je účinný nástroj, jak smysl najít.
12. Čistota - tu můžeme pozorovat v různých očištných rituálech. Mluvíme o čistém svědomí, životě bez hříchu atp.
13. Pravda - religiózní člověk, obzvláště mladý, bývá někdy charakterizován jako hledač pravdy.
14. Touha po osobní dokonalosti – úsilí o dokonalost je typickou součástí náboženského prožívání.

3.2 Mimořádné formy náboženského prožívání

Jsou takové formy, kdy má osoba výjimečné prožitky či vrcholné zkušenosti. Nápadnost je v intenzitě i spojených vnějších projevech, ale není to vždy pravidlem. Prožitky se mohou

dostavit spontánně, nebo jako výsledky dlouhodobého soustavného snažení, např. ve formě meditace popř. díky chemickým účinkům na tělo, ať už vlivem omamných, zejména psychedelických látek, či pomocí holotropního dýchání. Pověštinou tyto prožitky velmi změni vnímání náboženskosti. Může se jednat např. o:

1. Zjevení a posedlost – kdy má člověk pocit „vnitřního hlasu“, halucinace, vize, dojem že je „někdo zde“. Tyto prožitky provází často silné vzrušení.
2. Entuziastické prožitky. Glosalie – *„Entuziastické prožitky jsou charakterizovány nadšením, jež se navenek projevuje hlasově (např. výkřiky), motoricky (mávání pažemi, spontánní poskakování a volný tanec neřízený vůlí, padání k zemi)“* (tamtéž, s. 255). Glosalie je mluvení jazyky, považované za doklad toho, že mluvící byl osloven bohem.
3. Meditační mystika – existuje celá řada meditačních technik, jejichž cílem je maximální přiblížení bohu, stavu mystické blaženosti, kdy se dá mluvit o zrušení hranic mezi „Já“ a okolním světem. Může se jednat také o pocity splynutí s přírodou, zážitky z minulých životů, zážitky z prenatalního života, telepatické zážitky, změněné vnímání času a prostoru aj.

4 VYBRANÁ ALTERNATIVNÍ NÁBOŽENSKÁ HNUTÍ PŮSOBÍCÍ V ČR

Vzhledem k tomu, že různí autoři klasifikují nová náboženství různě, např. Štampach (1998) jako křesťanské sekty, sekty na pomezí křesťanství, sekty a společnosti vycházející ze západního esoterismu, sekty a společnosti orientálního původu, nebo Lužný (1994) na náboženská hnutí vycházející z neevropských kulturních tradic, náboženská hnutí vycházející z evropských kulturních tradic a kvazireligiozní fenomény, vycházím z vysvětlení Václavíka (2007), že rozdělení hnutí záleží jen na mentálních operacích badatele. Z tohoto důvodu je nerozděluji nijak a píše tak, jak si myslím, že je důležité seznámit s nimi čtenáře.

4.1 Hnutí Haré Kršna- Mezinárodní společnost pro uvědomování si Kršny (ISKCON)

Toto hnutí vychází z hinduismu, přesněji z višnuismu. Je to směr, který uctívá boha Kršnu (avatara boha Višnu) a je založen na oddané lásce k bohu- bhakti. Hnutí založil v roce 1966 indický guru Šrí Šrímad A. Č. Bhaktivédanta Swami Prabhupáda, který vytyčil sedm základních cílů:

1. Systematicky propagovat duchovní poznání v celé společnosti a vychovávat všechny lidi podle pravidel duchovního života, aby se zabránilo nerovnováze životních hodnot a dosáhlo skutečné jednoty a míru ve světě.
2. Propagovat uvědomování si Kršny podle textů Bhagavagíty a Šrímad Bhágavatam.
3. Sbližovat členy organizace a vést je ke Kršnovi, nejvyšší bytosti, a tak v nich a v celém lidstvu rozvíjet ideu, že každá duše je kvalitní částí Boha (Kršny)
4. Učit a podporovat sankíratnové hnutí, tj. sborové zpívání svatých jmen Boha, jak je naznačeno v učení Šrí Čaitanji (bengálským mystikem, jímž se Prabhupáda inspiroval)
5. Vybudovat poutní místa k oslavě Šrí Kršny v duchovní prospěch členů a celé společnosti.
6. Sdružovat členy za účelem jednoduššího a přirozenějšího způsobu života
7. Tisknout a rozdávat periodické publikace, časopisy, knihy a jinou literaturu s ohledem na výše zmíněné body. (Lužný, 1997)

O splnění těchto cílů se starají oddaní neboli bhaktové. To jsou členové ISKCONU žijící pospolu v ašrámech, „kteří prošli obřadem, při kterém přijmuli své nové duchovní jméno, jehož součástí je i titul *Dás (a) nebo Dásí s významem služebník, resp. služebnice.*“ (Vojtíšek 2004). Oddaní vstávají ve 4 hodiny ráno, sprchují se studenou vodou a jdou vykonávat pravidelné ranní obřady buzení, mytí a krmení božstev, džapování, tj. opakování mahámatry, která zní :

Haré Kršna, Haré Kršna

Kršna Kršna, Haré Haré,

Haré Ráma, Haré Ráma,

Ráma Ráma, Haré Haré.

Toto je třeba opakovat na růženci, který nese název japamála a má 108 menších a jednu větší kuličku. Za každou kuličku se jednou opakuje mahámantra a na růženci se musí džapovat minimálně 16 krát, bhaktovi to zabere asi 2 hodiny. Provotní guruové absolvovali džapování 64 krát, zredukovaný počet 16 je podle Barreta (1998) jeden z mála Prabhupádovým ústupkem západu. Už jen opakování mahámantry podle učení výrazně přiblíží člověka ke Kršnovi. Poté je každodenní činnost velmi různorodá. „Zahrnuje jak tvrdou zemědělskou práci na farmě, tak např. překlady knih a jejich distribuci, pořádání přednášek, veřejné zpívání mahámantry apod“ (Vojtíšek, 1998, s. 49). Oddaní také musí striktně dodržovat 4 zásady a to:

1. Nejíst maso, vejce ani žádné produkty ze zabitých zvířat, cibuli ani česnek,
2. Neoddávat se zakázanému sexu, jediný povolený sex je k plození potomků jednou za měsíc, v plodných dnech ženy,
3. Nepožívat omamné látky a to nejen alkohol, drogy a tabák, ale i kávu, čokoládu, čaj, kakao apod.,
4. Nehrát hazardní hry.

Pro oddané je typický výrazný zjev. Muži nosí volný oděv šafránové nebo bílé barvy nazývané dhótí, ženy zase šaty sárí. Muži si vyholují celou hlavu a ponechávají si jen krátký cop - šikhu, kterým dokazují, že jsou jedineční, neboť toto náboženství uznává individualitu. Ženy si vlasy splétají nejčastěji do copu. Dále si označují tilakou (jílem z posvátného jezera v Indii) čelo a dalších sedm bodů na svém těle, někdy se tomu říká stopa Pána Višnu, označující tělo jako boží chrám (Barret, 1998).

Potencionální příslušníci hnutí přicházejí do kontaktu s hnutím zejména díky tzv. sankírta-
nům, což jsou skupinové oslavy Kršny zpěvem, hudbou a tancem, někdy v ulicích nebo na
různých festivalech, dále přednáškám a vegetariánským restauracím, popř. literaturou, kte-
rou hnutí distribuuje. Ne vždy se stávají oddanými, ale někdy jen tzv. přívrženci či sympati-
zanty tohoto hnutí.

V České republice má hnutí několik středisek, přičemž nejhlavnější je Centrum pro védská
studia, neboli pražský chrám, další centra jsou v Lutoníně, což je u Prostějova a středisko se
jmenuje Čakra, Náma hatta v Brně a známá farma Krišnův dvůr u Benešova. Dvě vegetari-
ánské restaurace Góvinda pak sídlí v Praze.

Hnutí také pořádá několik projektů:

Šástra dána - je projekt zaměřený na distribuci védské literatury,

Ochrana krav - snažit se udělat osvětu, aby měli lidé jiný přístup ke kravám, neboť v hin-
duismu je toto zvíře posvátným,

Jídlo pro život - tento projekt je zaměřen na rozdávání vegetariánského jídla zbaveného
karmy a obětovaného Kršnovi,

Zemědělství - je realizováno na velmi ekologické úrovni, kdy i stroje nahrazují voli,

Mlýn - který je kamenný, tudíž ekologický. Bhaktové melou mouku i na objednávku, takže
si ji může koupit i široká veřejnost,

Happy Fest - je kulturně vzdělávací festival, probíhající v Praze, Plzni a Pardubicích, se-
znamující širokou veřejnost s védskou kulturou,

Časopis Náma Hatta - je neziskový časopis snažící se propagovat duchovní principy védy,
vychází 6 čísel do roka.

4.2 Sri Chinmoy (Šrí Činmoj)

Šrí Činmoj byl indický duchovní učitel, který nedávno zemřel. Považuje se za vtělení nejvyššího boha Supreme. Nejvíce asi proslula jeho osobnost, jako mírotvorce (dostal uznání mj. i od Václava Havla), výborného sportovce a umělce.

Potencionální příslušníky oslovuje zejména díky síti obchodů Madal Bal, kde se dá koupit jeho literatura, která se považuje za důležitou součást duchovního života, nebo díky koncertům, které sdružení pořádá. Následovníci bývají zejména vzdělaní lidé s uměleckými sklony, jímž toto učení neslibuje jednoduchou duchovní cestu a tedy snadno dosažitelné osvícení, jak to dělají někteří východní guru.

V učení jde zejména o to spojit umění a sport s duchovními technikami (a tím i spojit tradice Západu a Východu) (Lužný, 2004), kdy zvláštní schopnosti v těchto sférách jsou údajně známkou duchovní vyspělosti. Umění a sport je podle Šrí Činmoje jakási forma meditace, kdy při těchto činnostech nemá být zapojena mysl, ale má se dát volný průchod intuitivní tvořivosti. Dále Šrí Činmoj klade důraz na meditaci, výklad snů, vegetariánskou stravu, život bez drog a sexuální zdrženlivost.

Šrí Činmojovi žáci vedou život pravidelných meditací (alespoň 15 minut večer a ráno) v soukromých meditačních zátiších, kde je fotka Šrí Činmoje, květiny a svíčky. Nosí volné bílé oděvy a pořádají pravidelná setkání určená ke společným meditacím. Pracují pro prodejny Madal Bal a hodinu denně čtou jeho knihy, které jsou důležité, neboť jeho slova jsou považována za božská.

Největší centra příslušníků jsou v Praze a ve Zlíně, kde je zároveň i nakladatelství. Českým a slovenským oddaným slouží časopis Victory-Gong.

4.3 Satanismus

Satanismus je velmi široký pojem. Za jednu z hlavních postav se považuje Aliester Crowley, který založil „předsatanistický“ řád Ordo Templi Orientalis a založil nauku Magick, která čerpala z kabaly a hermetismu. Další následovník působil v 60. letech v San Francisku a jmenoval se Anton Szandor La Vey a je zakladatelem 1. Církve satanovi. La Veyovi tři knihy: Satanská bible, Satanské rituály a Dokonalá čarodějka se staly, spolu s heslem „Dělej

co chceš“, základní literaturou satanistů. *„La Vey zdůrazňoval absolutní svobodnou vůli a kritizoval všechny formy jejího omezování. Satan nepředstavuje zlo, ale symbolizuje svobodu a sílu.“* (Lužný, 1997, s. 81)

Satanských skupin je mnoho, nemají žádného společného vůdce ani víru v reálnou existenci satana. *„Jediné co je spojuje, je protest proti společnosti, vyjadřovaný pomocí satana.“* (Vojtíšek 2005, s. 168). Satan pochází z hebrejského sátán, neboli protivník či odpůrce a nemusí být vždy chápán osobně, jako reálná existence bytosti, ale pouze jako symbol či reprezentant zla. V některých skupinách jde pouze o jistou formu exhibicionismu a šokující atraktivního vystupování lidí, kteří mají o satanismu velmi skromné, mlhavé znalosti a to obzvláště v případech lidí velmi mladých, ti mají dále pokleslou a zprofanovanou představu o satanismu, kde se zájem zužuje pouze na úzký okruh antimorálky, destrukce či agrese (Hora, 1995). Tyto skupiny se velmi brzo rozpadají, protože v nich jde jen o protest, nejčastěji pomocí satanistických symbolů, kterými jsou Neronův kříž, čísla 666, 5ti cípá hvězda, kozel a pozdrav „rohatou rukou“

4.3.1 Církev Satanova

U nás vznikla v roce 1991 v Brně, když byla přeložena do češtiny Satanská bible. Iniciátor byl člen sanfranciského ústředí Jiří Valter, který je zároveň kapelníkem hudební skupiny Root. Církev má propracovanou hierarchii. Členové musí nejdříve projít stupni zasvěcení, kterých je sedm a jsou to: Novic, Učeň, Zkušený, Znalý, Zkoušející, Pobočník, Nejvyšší kněz. Církev se skládá z tzv. satanských Templů, ty nyní působí ve třech městech: Praze, Prostějově a Rakovníku. V čele Templu stojí zkušený adept, který dosáhl minimálně šestého stupně zasvěcení, má tedy hodnost Pobočníka, v jehož kompetencích je nosit obřadní meč a organizovat obřady a být jakýmsi zástupce Nejvyššího kněze. Satanský Templ může mít minimálně tři členy. Mimo Temply působí ještě menší skupiny, tzv. satanské spolky či řády, ty mohou být zakládány pouze adepty, kteří dosáhli minimálně čtvrtého stupně zasvěcení tzv. Znalý, ten má na starosti obsluhu gongu či kadelnice na obřadech, učí Novice a Učně a všemožně podporuje činnost Templu.

4.3.1.1 *Satanské obřady*

„Obřady Církve satanovy jsou zamýšleny spíše jako psychoterapeutické než náboženské akce - jde v nich o nalezení lidské přirozenosti.“ (Vojtíšek, 2004, s. 170). Provádějí se dva základní druhy a to ceremonie a rituály. Ceremonie slouží k oslavám přírodních sil a povzbuzení jednotlivce. Rituály jsou určené k dosažení nějakého konkrétního cíle. Satanské obřady se dělí dále do čtyř skupin a to obřady iniciační, sezónní, příležitostné, speciální. Obřady mají magickou podobu.

V Církvi Satanovi je zakázáno užívání drog, které se bere jako slabošství jedince a i krvavé oběti.

Církev se řídí i podle devatera LaVeye uvedeného v jeho Satanské bibli (in Lužný, 1997, s. 82)

1. *„Satan znamená ukájení choutek, nikoli odříkání!*
2. *Satan znamená živoucí existenci, nikoli vymyšlené spirituální báchoroky!*
3. *Satan znamená neposkvrněnou moudrost, nikoli pokrytecký sebeklam!*
4. *Satan znamená laskavost k těm, kdo ji zasluhují, nikoli lásku, vyplývanou na nevděčníky!*
5. *Satan znamená pomstu, nikoli nastavení druhé tváře!*
6. *Satan znamená odpovědnost vůči odpovědným, nikoli péči o psychické upíry!*
7. *Satan znamená člověka jako pouhé zvíře, někdy lepšího, mnohem častěji však horšího než ti, co kráčí po čtyřech, člověka, jenž se díky „božskému duchovnímu intelektuálnímu vývoji“ stal nejzkaženějším zvířetem!*
8. *Satan znamená všechny takzvané hříchy, jelikož vedou k fyzickému, mentálnímu nebo emočnímu uspokojení!*
9. *Satan je nejlepším přítelem, jakého kdy církev měla, jelikož ji po celá ta léta pomáhal udržovat v chodu!*

4.4 New Age

Hnutí New Age je velmi rozmanité. Nepředstavuje organizovanou podobu, nemá žádné konkrétní učení ani vůdce či přímého zakladatele. Akorát bývají zmiňována jména Fritjofa Capra, Jamese Lovelocka, Johna C. Lilly, Ruperta Sheldrake, Zdeňka Neubauera, George Traveyana, Carlose Castenady aj. jejichž díla významně přispěla k formování hnutí.

„Jde spíše o široký proud jednotlivců či menších skupin, které spojuje podobná náboženská nebo světonázorová orientace.“ (Lužný, 1997, s. 89). Jedinci jsou absolutně nezávislí.

Hnutí zasahuje do různých oblastí života jako je lékařství, školství, věda, ekonomika, politika, zdravotnictví a snaží se tyto oblasti spojit se spiritualitou.

Pojem New Age použila poprvé Alice Baileyová, říká se mu i věk Vodnáře, protože podle astrologie se každé dva tisíce let přesouvá planeta Země do jiného znamení zvěrokruhu. Doposud to byly ryby - symbol křesťanství a v r. 1997 nastal věk Vodnáře, který s sebou nese postupně utvářející nové paradigma, jenž bude souviset s ekologií a holistickým pohledem na svět a křesťanství vystřídá nové náboženství, které bude založeno na synkrezi náboženství stávajících. Věk Vodnáře má být věkem jednoty, spolupráce a globálního vědomí. Dalším výrazným znakem New age je význam, který přikládá náboženskému prožitku.

Pro New age je důležitý také rozvoj individuality osobnosti, aby každý ze sebe vytěžil maximum a využil energii z kosmu, která jde nejlépe využít za stavu rozšířeného vědomí, aktivovaného např. psychotropními látkami, šamanským bubnováním, holotropním dýcháním apod.. Důležitá je i hudba a umění, která kompenzuje v dnešní době přetížená rozumová centra.

Typickou institucí pro hnutí je veřejné duchovní centrum nabízející biopotraviny, různé kurzy, workshopy, léčebné metody, astrologii, psychoterapii, meditativní kurzy nebo kurzy osobního rozvoje, relaxace, tarotové výklady, které poskytuje jako placené služby svým klientům. Má tedy dosti komerční podobu. To je značně neobvyklé a dokazuje to i to, že existují esoterní obchody, kde můžeme zakoupit různé „magické“ předměty, spektrum knih od různým nakladatelství, např. DharmaGaia, vycházejí také hojně čtené časopisy Meduňka, Regenerace, Baraka apod.. Velmi navštěvované jsou podle Vojtíška (2004) také servery www.duse.cz nebo www.osud.cz

Pro New age jsou typické hlavní dvě hypotézy:

První, nesoucí název hypotéza Gaia, jejímiž autory jsou James Lovelock a Lynn Marguliso-
vá vychází z teze, že planeta Země je živoucí bytost: Gaia (název je odvozen od stejnojmenné
řecké bohyně země a života) jenž má jediný cíl a to udržet život. Gaia na základě této vlast-
nosti eliminuje nebezpečné živočišné druhy, které ohrožují její existenci (takže teoreticky i
lidstvo). Proto je pro myšlenky New age tak důležitá ekologie.

Druhá hypotéza se nazývá teorie morfologických polí a morfologických rezonancí, rozpra-
coval ji Rupert Sheldrake. Podle této teorie jsou morfologická pole neviditelné oblasti, které
obsahují jakousi paměť lidstva, do které každý člen nějakým způsobem přispívá a z níž také
čerpá. Tato pole pak obsahují informace (např. zvyky, ověřené podoby určitého chování
apod.) a ty jsou pak dále šířeny. Čím častěji se určitý typ chování opakuje, tím je pravděpo-
dobnější, že bude opakován. (Lužný, 1997).

Popsat a roztrždit všechny jednotlivé směry hnutí nového věku není možné, protože se neu-
stále vyvíjí a překrývá. Např. Vojtíšek (2004) je rozděluje na:

Parapsychologii, neboli česky psychotroniku, kam patří telnóze (jasnozřivost), proutkař-
ství, práce pomocí syderického kyvadélka, odhalování tzv. geopatogenních zón, dermoko-
gnice (vnímání barev pomocí kůže) a psychokineze.

Biotroniku, někdy zvanou bioenergetika, kde jde o to, že celý vesmír je energií a proto se
ze všeho (např. ze stromů) dá čerpat energie a předávat nemocnému člověku. Tato bioener-
gie by měla být totožná s indickým pojmem prána, čínským čchi či japonským ki. Velmi
známým propagátorem biotroniky je Tomáš Pfeiffer, který jednu dobu předával energii di-
vákům přes televizní obrazovku.

Alternativní medicínu. V alternativní medicíně nejde ani tak o léčení, jako spíš o prevenci
a o dosažení celkové tělesné duševní a duchovní harmonie, pro tento stav se používá výraz
well-being. Nejvíce inspirace pochází z tzv. tradiční čínské medicíny či medicíny indické-
ajurvédy. Patří sem akupunktura, akupresura, reflexní terapie, reiki, homeopatie, léčení byli-
nami (fytoterapie).

Jiné dělení používá Lužný (1997) a to:

Hnutí lidských potencií, které se dále dělí na:

Léčitelství, které zahrnuje práci s energiemi (či, ki, prána), práci s bylinami, vůněmi, hudbou, barvami, krystaly apod. přičemž zcela specifickým způsobem léčení je homeopatie.

Transpersonální hnutí, které se inspirované experimentováním s psychedelickými látkami jako cestou k rozvoji individuality člověka. Nejznámějšími představiteli jsou Timothy Leary a americký psychiatr českého původu Stanislav Grof.

Nové pohanství (neopaganismus)

Nové pohanství se snaží obnovit náboženské tradice předliterárních kultur. „*Jeho stoupenci jsou přesvědčeni, že každá náboženská tradice je diametrálně odlišná a že je tedy zbytečné snažit se najít jakési celosvětové univerzální náboženství. Výrazným prvkem nového pohanství je proto snaha rozvíjet regionální náboženské tradice.*“ (Lužný, 1997). Pohaní se snaží vytvořit životní styl, který by byl v harmonii s přírodou, kdy oslavují různé svátky spjaté s přírodními cykly. Důležitá je i silná ekologická orientace, zájem o šamanismus či keltismus. „*Nové pohanství se snaží odpovídat na problémy dnešního světa prostřednictvím starobylé moudrosti, která je podle nových pohanů uložena v náboženství starodávných kultur, které měly blíže k přírodě*“ (Lužný, 1997).

Oba autoři ovšem zdůrazňují, že si jsou vědomi toho, že New age je tak spletité hnutí, že jejich dělení nikdy nemůže být jediné, správné a dokonalé.

4.5 Buddhismus, jeho odnože a skupiny

Ačkoliv není buddhismus jako celek řazen mezi alternativní náboženské skupiny, některé jeho odnože a skupiny ano. Protože k buddhismu inklinuje i velký počet mladých lidí, považují za důležité o něm informovat.

Významnou roli jako šířitele buddhismu na Západ sehrála v počátcích Theosofická společnost.

Buddhismus založil Siddhárta Gautama, později zvaný jako Buddha. Podle legend pocházel z bohatého rodu a byl chráněn před tragickými stránkami lidského života. Když se setkal se stářím, nemocí a chudobou, byl šokován, opustil svého syna a manželku, aby odjel hledat

způsob, jak se osvobodit z utrpení, které život přináší. V meditaci pod stromem bódhi dosáhl osvětlení a stal se Probuzeným- Buddhou. Poté zformuloval učení psané v sútrách (nejdůležitější je Tipitaka), které předával svým posluchačům. Základ buddhismu obsahují tzv. Čtyři vznešené pravdy. První přiznává existenci utrpení, druhá odhaluje příčinu utrpení, kdy člověk chce dosáhnout pomíjivých cílů, třetí mluví o tom, že je možnost odstranit utrpení a čtvrtá dává návod pomoci tzv. osmidílné stezky, jak odstranění utrpení dosáhnout. Buddhismus se dělí do několika směrů a v ČR jsou zastoupeny tyto směry:

4.5.1 Théravadový buddhismus

Pro theravádu je důležité studovat nejstarší texty Buddha, klást důraz na etické zásady a projevy úcty. Tento typ buddhismu je zaměřen hodně na člověkovu prožívání, na jeho já a ne na uctívání božstev a přemítání o nadzemských skutečnostech, proto bývá někdy považován spíše za psychologický směr. Jeho prvky bývají také využívány psychoterapeuticky, český buddhista a psycholog Mirko Frýba vytvořil psychoterapeutický směr satiterapie, který využívá nauk théravadového buddhismu. Ten je založený na dvou typech meditace:

Meditace vhledu, kdy jedinec pozoruje vlastní tělesné prožitky, čímž zjistí pomíjivost věcí, po kterých pak přestane toužit a bude tak zbaven všech žádostí.

Meditace klidu se soustředí na dech a přivádí mysl do klidu.

Tyto dva způsoby podle učení vedou k zmíněnému bódhi.

V ČR působí skupiny Přátelé Dhammy a Bódhi, je pro ně důležitý mnich Oshin Ottama a scházejí se v meditačních centrech, hlavně Lotus a Bodhipála, kde se věnují společným meditacím, čtení a studiu buddhistických textů, přednáškové činnosti a diskusím apod.

4.5.2 Zenový buddhismus

Zenový buddhismus klade důraz na prožitek osvětlení, nazývaný satori. K satori není potřeba znalost a studování súter, věrnost učení apod., stačí mít pouze praxi v tzv. zazenu. Zenbuddhismus se dělí na dvě linie, sótó, která je na západě rozšířena nejvíce a rinzai, rozšířena hlavně mezi samuraji. Zde je nutno podotknout, že většina mnichů se snaží o jakousi syntézu těchto dvou směrů. K satori podle zenbuddhismu může člověk dosáhnout pomocí praxe meditace v zazenu, neboli vsedě, jejíž hlavní myšlenkou je pozornost oproštěná od myšlenek, tato bdělá pozornost, získaná sezením v lotosové pozici, je považována za blízký před-

stupeň k satori. K náhlému satori vede i kóán (více typický pro linii rinzai), což je „*paradoxní průpověď, jejíž pomocí má být překonáno logické myšlení a dosaženo intuitivního pochopení nejvlastnější skutečnosti bytí*“ (Vojtíšek, 2004, s. 367).

V ČR se zenovému buddhismu věnují především dvě skupiny a to: Sózan - Tózan, nyní přejmenovaná na Sotozen a korejská linie Kwan Um. Setkání slouží především k meditaci v zazenu, letním soustředěním, zpěvům súter a manter. Důležitou součástí jsou taktéž období intenzivní meditace, zvaná jong meng džon džin.

4.5.3 Tibetský buddhismus diamantové cesty

Tibetský buddhismus diamantové cesty je zvaný též vadržrajána nebo lamaismus- podle duchovního vůdce lamy. Duchovní vůdce je v tibetském buddhismu velmi důležitý, protože v něm jde o používání složitých symbolů, tajemných textů a magických rituů a formulí, což je velmi nebezpečné, a proto by měl praktikující mít svého duchovního vůdce, který ho provede po cestě k osvícení.

Z tohoto typu buddhismu pochází zřejmě nejznámější reprezentant buddhismu a to nejen tibetského, XIV. Dalajlama Tändzin Gjamaccho.

K osvícení se má dosáhnout především pomocí meditace za pomoci božstev, recitací manter, především mantry „Óm mani padme, húm!“ jíž je oslovován bódhisattva Avalókitéšvara- ochránce Tiberu, vytvářením a pozorováním mandal a používáním symbolických gest. V ČR jsou zastoupeny hlavně skupiny Karma dubkji ling, Karma Kagjü, Přátelé tibetského buddhismu a u nás nejvíce rozšířená skupina Buddhismus Diamantové cesty a nejvíce „upravená“ skupina pro západ, Šambhala.

Šambhala, někdy zvaná vadržradháta je asi i zároveň skupinou nejvíce kontroverznější, vzhledem k způsobu života jejího zakladatele Vidjádharma. Od začátku je budována jako laické a ne mnišské společenství. Základem je také meditace vzhledu a klidu, přičemž ale může jedinec žít jako doposud - může být promiskuitní, pít alkohol, kouřit, jíst maso, což není pro ostatní buddhisty typické.

Učení skupiny Buddhismus Diamantové cesty, přinesl na Západ lama Ole Nydahl. Tato skupina je přesvědčena, že osvícení se může dosáhnout pomocí tří cest, první je realizována za

pomocí recitací manter, které se recitují až jedenáctisíckrát, dále pak metod, kde jde o vizualizaci božské postavy, která symbolizuje různé kvality mysli a o kurz vědomého umírání phowa, kdy jde o to naučit se přejít v okamžiku smrti do stavu nejvyšší radosti. Druhá cesta je nazvaná jako cesta vhledu, kdy se medituje v klidu. Třetí a hlavní cestou je cesta identifikace s lamou, která předpokládá oddanost lamovi Nydahlovi a důvěru k němu. Po totální identifikaci s lamou a tedy i buddhovským stavem, ve kterém se nachází, se praktikující sám stává buddhou.

4.6 Jóga

Jóga je v dnešní době značně populární a diferencovaný proud. Již na začátku minulého století ji zpopularizovali různí mystikové jako např. Fráňa Drtíkol, Květoslav Minařík či Eduard a Míla Tomášovi. Za dob komunismu byla omezena jen na tělesná cvičení, byl jí tedy odebrán duchovní podtext. Nyní je rozšířena v mnohých organizacích, kde se cvičí především kvůli své zdravotní stránce. Cílem jógy je splynutí duše s Bohem. Jóga totiž pomáhá překonat „falešné ego“, které je překážkou na cestě k Bohu, tedy i k osvícení, nebo osvobození, jinak nazývaného mókša. Jóga se rozděluje na několik okruhů:

Hathajóga – jsou tělesná cvičení využívající tzv. ásán- poloh těla vitalizujících organismus a majících vliv na energetické tělo. A je asi nejvíce rozšířená.

Bhaktijóga - je jóga lásky k Bohu, kdy žák odevzdává své já Bohu a snaží se mu co nejvíce přiblížit. Tato jóga je typická pro hnutí Hare Kršna.

Džňanajóga - jóga poznání a moudrostí. Jógín studiem, meditacemi a koncentracemi dochází k osvícení.

Rádžajóga - někdy zvaná královská jóga, nebo osmistupňová stezka, nebo stezka pevné vůle.

Kundaliníjóga - kundaliní je největší energetické centrum v těle, další centra jsou např. čakry. Tato jóga pracuje s energiemi v těle.

Gurujóga - žák dospívá k osvícení, díky provázení svého mistra.

Mantrajóga - kdy se opakují slabiky, či věty, jejichž vibrace probouzí v člověku energii.

Karmajóga - která dává důraz na projevení bhakti svými činy.

V ČR existuje mnoho spolků a skupin např. Prajága, Jóga pro moderního člověka, Unie jógy, Český svaz jógy, Cesta ke světlu atd.

4.6.1 Jóga v denním životě

Jóga v denním životě jinak zvaná Višva Guru Díp Hindu Mandir, je systém pro fyzické, mentální i duchovní zdraví. Zakladatelem je Mahéšvaránda, jehož učení vychází z véd a upanišad a je upravena možnostem a zájmům západního člověka. Cílem je vysvobození z koloběhu života. Na počátku se cvičí hathajóga, která pak přechází v těžší a více duchovnější systémy jógy. Pracuje se s mantrou, medituje se, modlí se, upravuje se strava na stravu prašád, posiluje se pozitivní myšlení a pracuje s kundalíní. Jóga v denním životě má několik středisek, nejznámější je asi komunitní středisko na zámku ve Střílkách, to také spolupracuje např. na projektu Jóga pro zdraví se Společností rehabilitační a fyzikální medicíny.

4.6.2 Sahádža jóga

Je jóga pracující na systému kundalíní, podle kterého je energetické tělo člověka tvořeno sítí kanálků a hlavně několika duchovními centry, rozloženými podél páteře, ty se nazývají čakry a v nejnižší z nich je obsažena tzv. Kundalíní energie. Snahou jogína je probudit ji v sobě a nechat stoupat jednotlivými čakrami, jejichž kvalita se tím posílí, až k nejvyšší čakře nad temenem hlavy, kde se spojí s vesmírnou energií a tím pádem jogín dosáhne osvícení. Tyto energie ovšem nemá jen člověk, ale je, podle učení, i na kolektivní úrovni. V průběhu vývoje lidstva došlo k otvírání center, předposlední otevřel Ježíš a poslední v r. 1970 zakladatelka hnutí Šrí Mátádží Nirmala Dévi, nazývaná svými přívrženci též Velká matka. Díky jejímu otevření je nyní velice snadné pro člověka otevřít svou poslední čakru. Je nutné splnit tři základní podmínky a to se úplně zbavit jakéhokoliv pocitu viny, musí odpustit všem ostatním a tak se zbavit vázanosti na špatnou energii a musí si skutečně ze srdce přát dosažení seberealizace.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 SPIRITUALITA STŘEDOŠKOLSKÉ MLÁDEŽE VE MĚSTĚ JINDŘICHŮV HRADEC

5.1 Výzkum, jeho charakter, cíle a průběh

5.1.1 Volba tématu a cíl výzkumu

Již dlouho se zajímám o náboženská témata, a jak jsem již zmínila v úvodu, chtěla bych v budoucnu pracovat s mládeží ve svém rodném městě. Chtěla jsem tedy spojit to, co mne zajímá, s tím co bych chtěla dělat. Přišlo mi zajímavé a přínosné dozvědět se, jaká je spiritualita mládeže, ve městě kde chci pracovat.

Mým cílem je tedy zjistit, jak se mládež k otázkám týkajících se spirituality staví, jaká je spiritualita středoškoláků.

5.1.2 Metoda průzkumu

Za nejvhodnější formu naplnění cíle mého průzkumu považuji kvantitativní výzkum realizovaný za pomoci dotazníku. Dotazník mi umožňuje oslovit velký počet respondentů v relativně krátkém časovém období, zaručuje anonymitu, která způsobuje větší otevřenost a ochotu respondentů. Pro respondenty je snadnější se v kontaktu s cizí osobou vyjádřit písemně, než ústně. Dotazník lze nalézt v příloze P2.

5.1.2.1 Volba otázek

Charakter otázek jsem zvolila spíše obecného rázu, už jen proto, že si myslím, že spiritualita je velice niterná a individuální záležitost a mnozí o ní ještě nepřemýšleli a nemají jasno. Chtěla jsem zabránit zkreslení dat, které by mohlo, v případě „hlubších“ otázek, velmi jednoduše nastat. Také si myslím, že otázky vedoucí do větší hloubky není téměř etické pokládat do dotazníku. Je lepší jejich téma řešit až u rozhovoru, který ale musí být postaven na vzájemné důvěře, kterou lze dosáhnout až na základně dlouhodobějšího oboustranného poznání.

5.1.3 Časový harmonogram, volba respondentů, průběh vyplňování dotazníku

Výzkum včetně jeho přípravy byl realizován v měsících dubnu a květnu 2008.

Respondenti byli vybráni náhodným výběrem. Ze všech středních škol v Jindřichově Hradci (seznam je možno nalézt v příloze P1) jsem náhodně losováním vybrala 3 školy a z nich následovně 4 třídy, jmenovitě:

- Gymnázium Vítězslava Nováka 1. A, 3.A
- Střední zdravotnická škola 1. B
- Soukromá střední škola obchodu, služeb a provozu hotelů, s.r.o. 4.A

V každé třídě jsem dotazník osobně uvedla. Neopomenula jsem respondenty ujistit o anonymitě dotazníku. Upozornila na to, že pokud by studenti někde chtěli kroužkovat více odpovědí, je to možné. A po celou dobu byla k dispozici a připravena odpovídat na nejasnosti, které ovšem nebyly. Vyplnění dotazníku studentům zabralo průměrně 10-15 minut a dostalo se mi celkem 89 vyplněných dotazníků, z nichž 2 byli neplatné, vzhledem k neúplnému vyplnění.

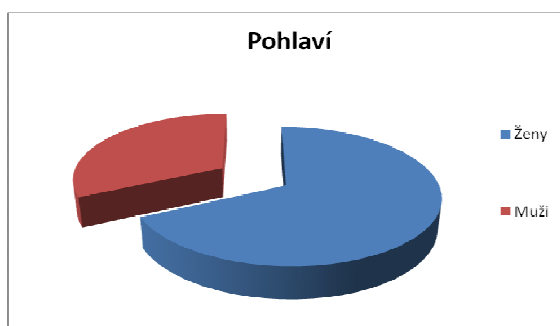
5.2 Výsledky výzkumu

Výsledky jsem zpracovala do přehledných tabulek jak s počtem odpovědí, tak s procentuálním vyjádřením. Použila jsem grafy a pod každým vyhodnocením je možno nalézt komentář.

5.2.1 Vyhodnocení dotazníku

5.2.1.1 Pohlaví

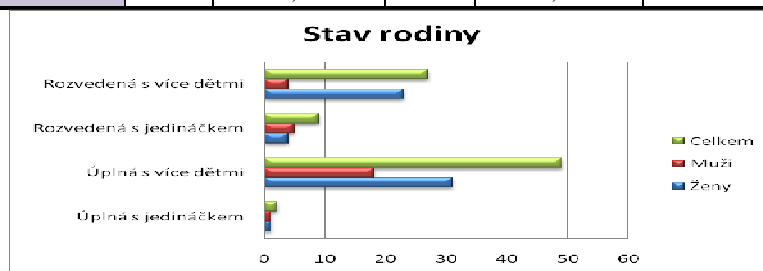
Pohlaví	Ženy	Ženy v %	Muži	Muži v %	Celkem
Počet	59	67,82%	28	32,18%	87

Počet žen převyšuje počet mužů. To je způsobeno tím, že součástí mého výzkumného vzorku, který jsem utvořila náhodným výběrem, byla střední zdravotnická škola, kde je převážná většina žen.

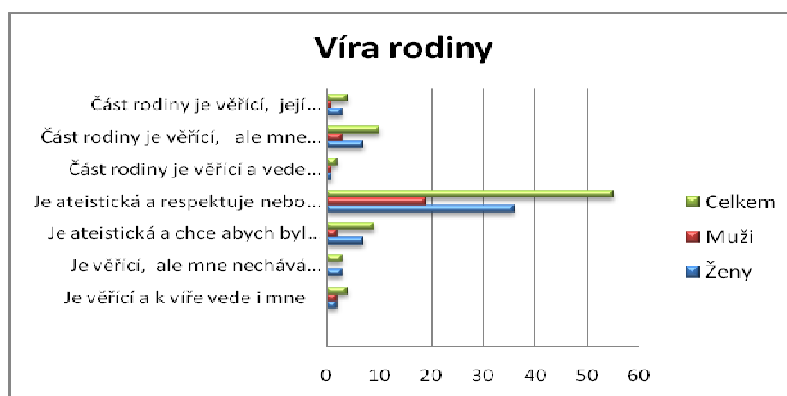
5.2.1.2 Rodina a její víra

Rodina	Ženy	Ženy v %	Muži	Muži v %	Celkem	Celkem v %
Úplná s jedináčkem	1	1,69%	1	3,57%	2	2,30%
Úplná s více dětmi	31	52,54%	18	64,29%	49	56,32%
Rozvedená s jedináčkem	4	6,78%	5	17,86%	9	10,34%
Rozvedená s více dětmi	23	38,98%	4	14,29%	27	31,03%
Celkem	59	100,00%	28	100,00%	87	100,00%

Tuto otázku jsem zařadila, protože jsem očekávala, že odpovědi se budou lišit, podle toho z jaké pochází respondent rodiny. Očekávání se mi ovšem nepotvrdilo.

Víra rodiny	Ženy	Ženy v %	Muži	Muži v %	Celkem	Celkem v %
Je věřící a k víře vede i mne	2	3,39%	2	7,14%	4	4,60%
Je věřící, ale mne nechává naprosto svobodně rozhodnout o mé víře/nevíře	3	5,08%	0	0,00%	3	3,45%
Je ateistická a chce, abych byl také ateista (od víry mne odrazuje)	7	11,86%	2	7,14%	9	10,34%
Je ateistická a respektuje nebo respektovala by mou víru	36	61,02%	19	67,86%	55	63,22%
Část rodiny je věřící a vede k víře i mne	1	1,69%	1	3,57%	2	2,30%
Část rodiny je věřící, ale mne nechává naprosto svobodně rozhodnout o mé víře	7	11,86%	3	10,71%	10	11,49%
Část rodiny je věřící, její ateistická část mi ve víře brání	3	5,08%	1	3,57%	4	4,60%
Celkem	59	100,00%	28	100,00%	87	100,00%

Z otázky zjišťující víru rodin a jejich benevolenci vyplývá, že dnešní mládež žije ve velké náboženské svobodě, nebo si to přinejmenším myslí. Téměř 80% rodin, ať už ateistických (kterých je nejvíce), či věřících nechává respondentům volnost při výběru víry. Pokud je rodina věřící, tak se mi vždy dostalo odpovědi, že je katolická.

5.2.1.3 Zdroje poznatků o náboženství

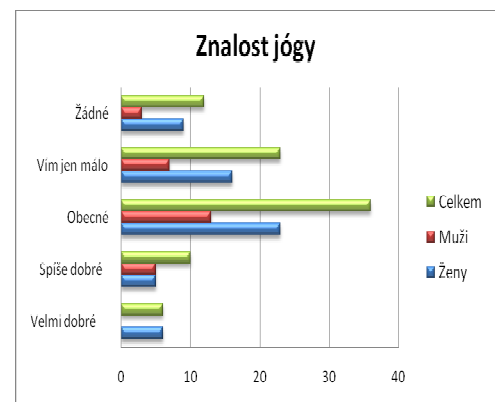
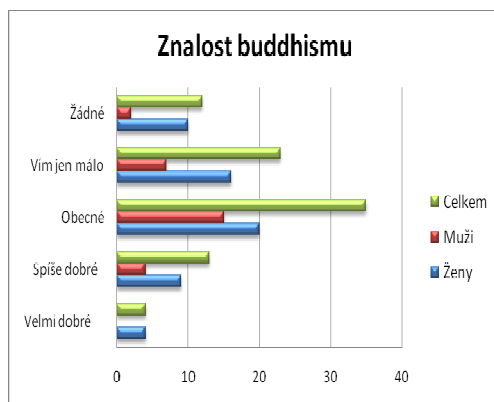
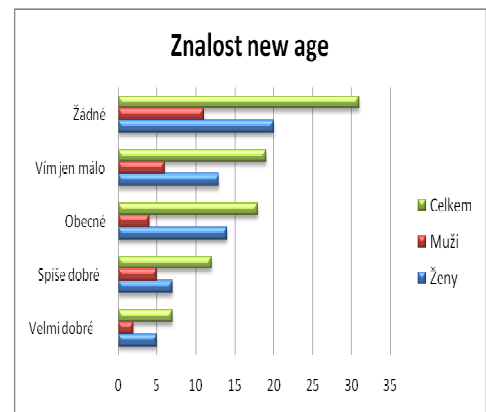
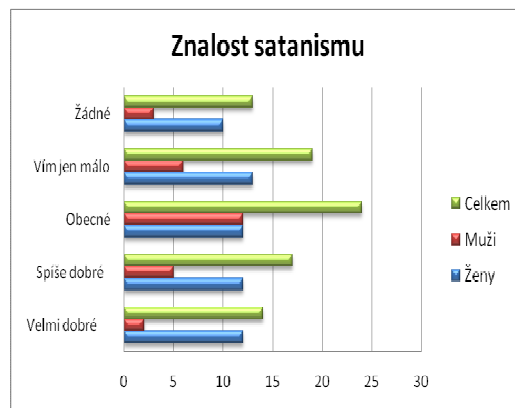
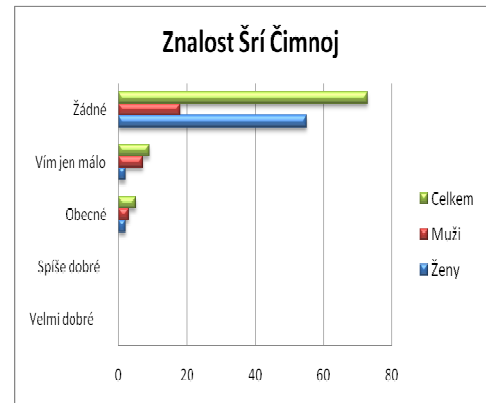
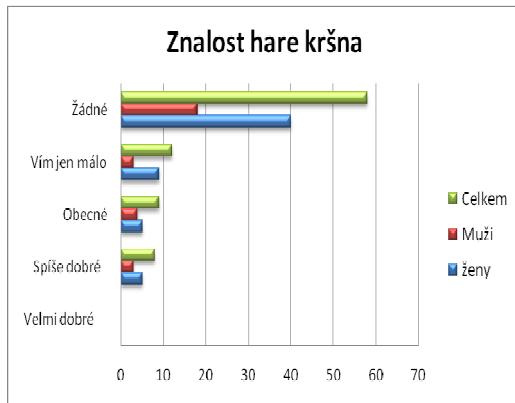
Zdroje poznatků o náboženství	Ženy	Ženy v %	Muži	Muži v %	Celkem	Celkem v %
Z knih	10	12,20%	4	13,79%	14	12,61%
Z časopisů, novin, televize, internetu	25	30,49%	9	31,03%	34	30,63%
Ze školy	17	20,73%	9	31,03%	26	23,42%
Od známých, rodičů, na přednáškách	13	15,85%	0	0,00%	13	11,71%
Odjinud	2	2,44%	2	6,90%	4	3,60%
Z vlastní zkušenosti, přímého prožitku	9	10,98%	5	17,24%	14	12,61%
Nemám žádné poznatky	6	7,32%	0	0,00%	6	5,41%
Celkem	82	100,00%	29	100,00%	111	100,00%

Nejvíce studentů se o náboženství dozvídá z novin, televize internetu a časopisů. 4 studenti odpověděli, že odjinud (jmenovitě pak v kostele od faráře, nebo od členů různých sekt, např. Jehovistů).

5.2.1.4 Vědomosti o nových náboženstvích a sympatizace k nim

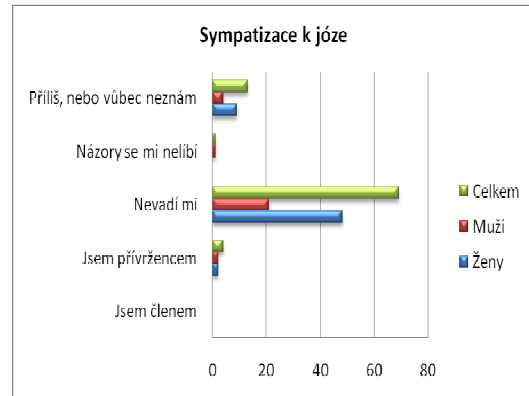
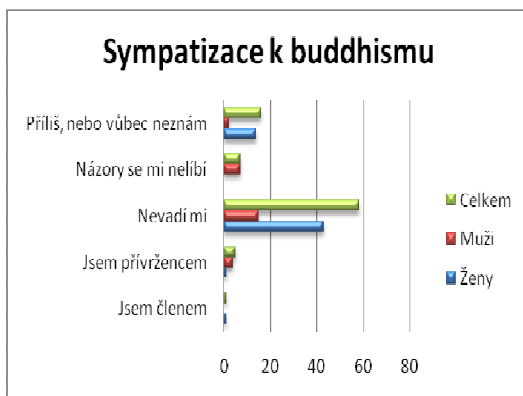
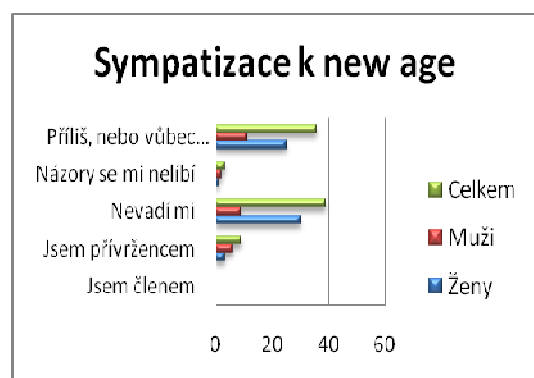
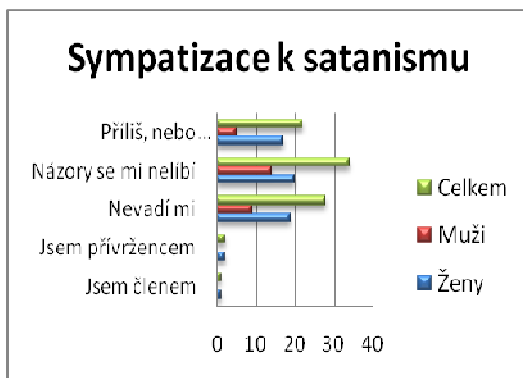
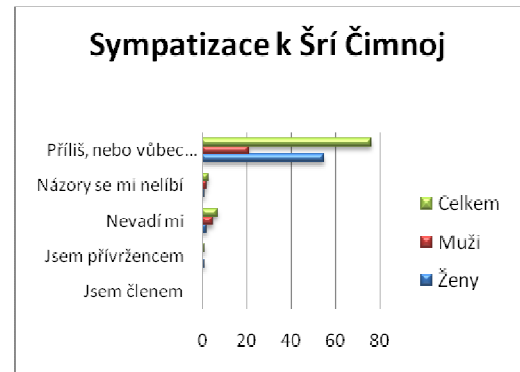
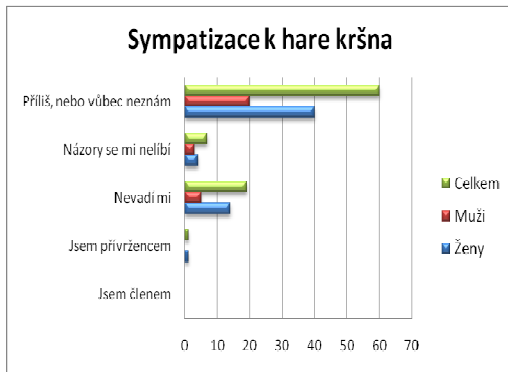
Vědomosti o nových náboženstvích	Ženy	Ženy v %	Muži	Muži v %	Celkem	Celkem v %
Hare Kršna						
Velmi dobré	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Spíše dobré	5	8,47%	3	10,71%	8	9,20%
Obecné	5	8,47%	4	14,29%	9	10,34%
Vím jen málo	9	15,25%	3	10,71%	12	13,79%
Žádné	40	67,80%	18	64,29%	58	66,67%
Celkem	59	100,00%	28	100,00%	87	100,00%
Sri Chinmoy (Šrí Činnoj)						
Velmi dobré	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Spíše dobré	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Obecné	2	3,39%	3	10,71%	5	5,75%
Vím jen málo	2	3,39%	7	25,00%	9	10,34%
Žádné	55	93,22%	18	64,29%	73	83,91%
Celkem	59	100,00%	28	100,00%	87	100,00%
Satanismus						
Velmi dobré	12	20,34%	2	7,14%	14	16,09%
Spíše dobré	12	20,34%	5	17,86%	17	19,54%
Obecné	12	20,34%	12	42,86%	24	27,59%
Vím jen málo	13	22,03%	6	21,43%	19	21,84%
Žádné	10	16,95%	3	10,71%	13	14,94%
Celkem	59	100,00%	28	100,00%	87	100,00%
New age						
Velmi dobré	5	8,47%	2	7,14%	7	8,05%
Spíše dobré	7	11,86%	5	17,86%	12	13,79%
Obecné	14	23,73%	4	14,29%	18	20,69%
Vím jen málo	13	22,03%	6	21,43%	19	21,84%
Žádné	20	33,90%	11	39,29%	31	35,63%
Celkem	59	100,00%	28	100,00%	87	100,00%
Buddhismus						
Velmi dobré	4	6,78%	0	0,00%	4	4,60%
Spíše dobré	9	15,25%	4	14,29%	13	14,94%
Obecné	20	33,90%	15	53,57%	35	40,23%
Vím jen málo	16	27,12%	7	25,00%	23	26,44%
Žádné	10	16,95%	2	7,14%	12	13,79%
Celkem	59	100,00%	28	100,00%	87	100,00%
Jóga						
Velmi dobré	6	10,17%	0	0,00%	6	6,90%
Spíše dobré	5	8,47%	5	17,86%	10	11,49%
Obecné	23	38,98%	13	46,43%	36	41,38%
Vím jen málo	16	27,12%	7	25,00%	23	26,44%
Žádné	9	15,25%	3	10,71%	12	13,79%
Celkem	59	100,00%	28	100,00%	87	100,00%

U této otázky mne překvapilo, že téměř 67% studentů nemá o náboženství Hare Kršna žádné znalosti. Předpokládala jsem, že je to jedno z nejznámějších a vcelku atraktivních nových náboženství. Také žádné vědomosti o Satanismu u 13 respondentů pro mne byly vcelku překvapivé.

Sympatizace k novým náboženstvím	Ženy	Ženy v %	Muži	Muži v %	Celkem	Celkem v %
Hare Kršna						
Jsem členem	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Jsem přívržencem	1	1,69%	0	0,00%	1	1,15%
Nevadí mi	14	23,73%	5	17,86%	19	21,84%
Názory se mi nelíbí	4	6,78%	3	10,71%	7	8,05%
Přfliš, nebo vůbec neznám	40	67,80%	20	71,43%	60	68,97%
Celkem	59	100,00%	28	100,00%	87	100,00%
Sri Chimnoy (Šrí Čimnoj)						
Jsem členem	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Jsem přívržencem	1	1,69%	0	0,00%	1	1,15%
Nevadí mi	2	3,39%	5	17,86%	7	8,05%
Názory se mi nelíbí	1	1,69%	2	7,14%	3	3,45%
Přfliš, nebo vůbec neznám	55	93,22%	21	75,00%	76	87,36%
Celkem	59	100,00%	28	100,00%	87	100,00%
Satanismus						
Jsem členem	1	1,69%	0	0,00%	1	1,15%
Jsem přívržencem	2	3,39%	0	0,00%	2	2,30%
Nevadí mi	19	32,20%	9	32,14%	28	32,18%
Názory se mi nelíbí	20	33,90%	14	50,00%	34	39,08%
Přfliš, nebo vůbec neznám	17	28,81%	5	17,86%	22	25,29%
Celkem	59	100,00%	28	100,00%	87	100,00%
New age						
Jsem členem	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Jsem přívržencem	3	5,08%	6	21,43%	9	10,34%
Nevadí mi	30	50,85%	9	32,14%	39	44,83%
Názory se mi nelíbí	1	1,69%	2	7,14%	3	3,45%
Přfliš, nebo vůbec neznám	25	42,37%	11	39,29%	36	41,38%
Celkem	59	100,00%	28	100,00%	87	100,00%
Buddhismus						
Jsem členem	1	1,69%	0	0,00%	1	1,15%
Jsem přívržencem	1	1,69%	4	14,29%	5	5,75%
Nevadí mi	43	72,88%	15	53,57%	58	66,67%
Názory se mi nelíbí	0	0,00%	7	25,00%	7	8,05%
Přfliš, nebo vůbec neznám	14	23,73%	2	7,14%	16	18,39%
Celkem	59	100,00%	28	100,00%	87	100,00%
Jóga						
Jsem členem	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Jsem přívržencem	2	3,39%	2	7,14%	4	4,60%
Nevadí mi	48	81,36%	21	75,00%	69	79,31%
Názory se mi nelíbí	0	0,00%	1	3,57%	1	1,15%
Přfliš, nebo vůbec neznám	9	15,25%	4	14,29%	13	14,94%
Celkem	59	100,00%	28	100,00%	87	100,00%

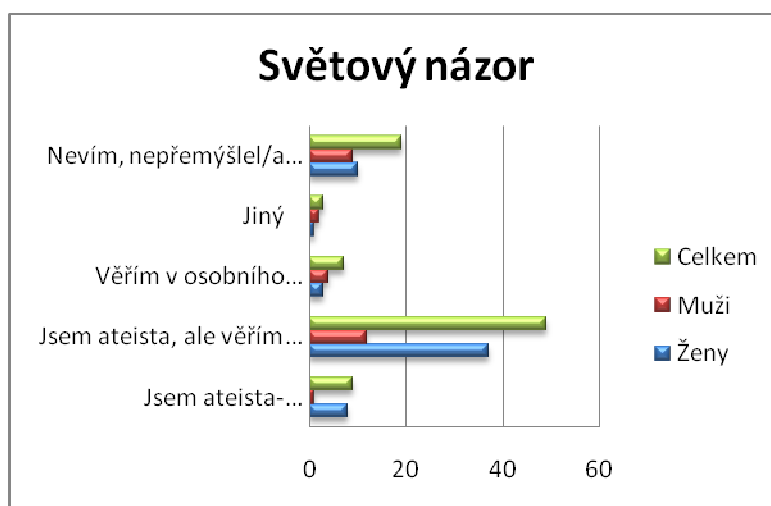

Dva respondenti jsou již členy nějakých spolků, jeden satanismu a druhý je buddhista.

O téměř 16 procent víc mužů, než žen, je přívržencem New age, takto odpovědělo 6 z 28 a jen 3 ženy z 59.

5.2.1.5 Světový názor

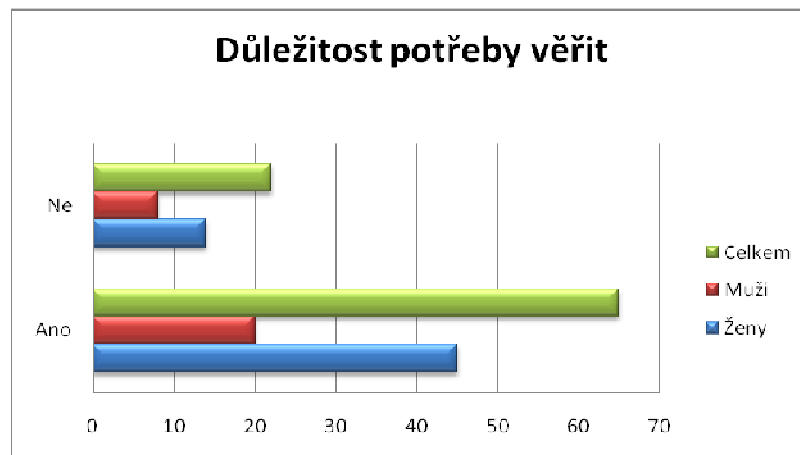
Světový názor	Ženy	Ženy v %	Muži	Muži v %	Celkem	Celkem v %
Jsem ateista-materialista. Svět má materiální povahu, nevěřím v nic, co by nemělo svoji příčinu ve hmotném světě	8	13,56%	1	3,57%	9	10,34%
Jsem ateista, ale věřím v existenci jevů, které nelze vysvětlit racionálně	37	62,71%	12	42,86%	49	56,32%
Věřím v osobního Boha, nejvyšší princip apod	3	5,08%	4	14,29%	7	8,05%
Jiný	1	1,69%	2	7,14%	3	3,45%
Nevím, nepřemýšlel/a jsem o tom	10	16,95%	9	32,14%	19	21,84%
Celkem	59	100,00%	28	100,00%	87	100,00%

Jeden student uvedl, že má jiný názor a uvedl, že je realista. Nejvíce studentů jsou ateisté, kteří ovšem nepopírají existenci jevů, které nelze vysvětlit racionálně. Což potvrzuje to, že spiritualita je nám vlastní. Téměř 22 % mládeže o svém světovém názoru nepřemýšlela. To poukazuje na to, že by v budoucnu o tom mohla přemýšlet a mohla by potřebovat konzultovat své myšlenky s osobami kolem sebe, tedy i pedagogy.

5.2.1.6 *Důležitost potřeby v něco věřit*

Je potřeba v něco věřit důležitá?	Ženy	Ženy v %	Muži	Muži v %	Celkem	Celkem v %
Ano	45	76,27%	20	71,43%	65	74,71%
Ne	14	23,73%	8	28,57%	22	25,29%
Celkem	59	100,00%	28	100,00%	87	100,00%

Téměř $\frac{3}{4}$ dotázaných souhlasí s tím, že potřeba v něco věřit je důležitá. To opět poukazuje na potřebu jakési náboženskosti, která je v člověku ukotvená.

5.2.1.7 Pro koho jsou spirituální prožitky

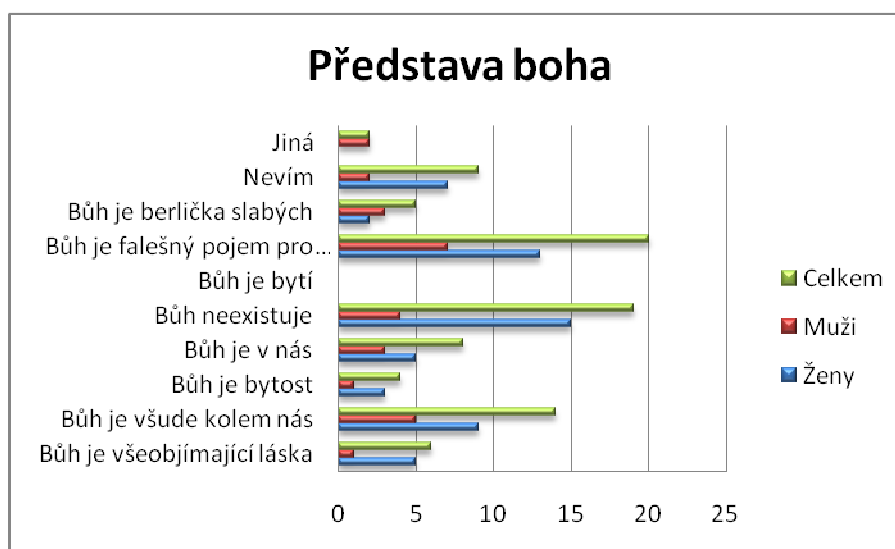
Kdo má možnost spirituálního prožitku :	Ženy	Ženy v %	Muži	Muži v %	Celkem	Celkem v %
Každý z nás	18	30,51%	8	28,57%	26	29,89%
Jen vyvolení (duchovní "celebrity")	7	11,86%	2	7,14%	9	10,34%
Duchovně praktikující lidi	26	44,07%	11	39,29%	37	42,53%
Jiný názor	3	5,08%	2	7,14%	5	5,75%
Nic takového neexistuje	5	8,47%	5	17,86%	10	11,49%
Celkem	59	100,00%	28	100,00%	87	100,00%

Nejvíce respondentů odpovědělo, že možnost spirituálního prožitku mají duchovně praktikující lidé. Celkem velké procento respondentů (téměř 30 %) odpovědlo, že prožitek může mít každý z nás a překvapivě jen 10 lidí z celkového počtu si myslí, že nic takového neexistuje. Možnosti vyjádřit jiný názor využilo 5 lidí. Z toho 3 odpověděli, že možnost prožitku mají lidé, kteří jsou od narození více citlivější a 2 respondenti vyjádřili, že možnost mají jen lidé, kteří usilovně věří, že takové prožitky existují.

5.2.1.8 Pojetí boha

Představa boha	Ženy	Ženy v %	Muži	Muži v %	Celkem	Celkem v %
Bůh je všeobjímající láska	5	8,47%	1	3,57%	6	6,90%
Bůh je všude kolem nás	9	15,25%	5	17,86%	14	16,09%
Bůh je bytost	3	5,08%	1	3,57%	4	4,60%
Bůh je v nás	5	8,47%	3	10,71%	8	9,20%
Bůh neexistuje	15	25,42%	4	14,29%	19	21,84%
Bůh je bytí	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Bůh je falešný pojem pro manipulování s věřícími	13	22,03%	7	25,00%	20	22,99%
Bůh je berlička slabých	2	3,39%	3	10,71%	5	5,75%
Nevím	7	11,86%	2	7,14%	9	10,34%
Jiná	0	0,00%	2	7,14%	2	2,30%
Celkem	59	100,00%	28	100,00%	87	100,00%

Nejvíce respondentů si myslí, že bůh je falešný pojem pro manipulaci s lidmi, nebo že bůh neexistuje. Ze skupiny názorů uznávajících jeho existenci nejvíce převažuje názor, že bůh je všude kolem nás. Dvě odpovědi zařazují do kategorie Jiná („Brání nevinu a pomáhá tam, kde může.“ „Bůh je vrcholem všeho, stvořitel, nejvyšší“).

5.2.1.9 Názory o nebezpečnosti některých duchovních spolků

Považujete nějakou náboženskou či duchovní skupinu za nebezpečnou, sektářskou? Pokud ano, jakou.	Ženy	Ženy v %	Muži	Muži v %	Celkem	Celkem v %
Ano, ale nevzpomínám si na jméno	14	23,73%	4	14,29%	18	20,69%
Ano, satanisté	8	13,56%	7	25,00%	15	17,24%
Ano, jehovisté	4	6,78%	3	10,71%	7	8,05%
Ano, 3k2	2	3,39%	0	0,00%	2	2,30%
Ne	31	52,54%	14	50,00%	45	51,72%
Celkem	59	100,00%	28	100,00%	87	100,00%

45 respondentů tj. přes 50 procent si nemyslí, že by byla nějaká náboženská skupina nebezpečná. Osobně mi to přijde jako docela zarážející číslo, pokud vezmu v úvahu, že psát o sektách se stává poslední dobou módou. Dále se zde ve dvou odpovědích objevila mne neznámá skupina 3k2, pokoušela jsem se po ní zapátrat na internetu, ovšem marně. Vzhledem k charakteru vyplněných dotazníků od těchto respondentů jde zřejmě o nějaký satanistický spolek, doufejme, že ne nebezpečný.

Pokud jste v předchozí otázce odpověděli ano, znáte někoho, kdo je členem skupiny? Jak se ta skupina jmenuje?	Ženy	Ženy v %	Muži	Muži v %	Celkem	Celkem v %
Ano, ale nevzpomínám si na jméno	4	6,78%	3	10,71%	7	8,05%
Ano, satanisté	1	1,69%	0	0,00%	1	1,15%
Ano, Hare Krišna	1	1,69%	0	0,00%	1	1,15%
Ano, Satanáš-pán	0	0,00%	1	3,57%	1	1,15%
Ano, jehovisté	0	0,00%	1	3,57%	1	1,15%
Ne	22	37,29%	9	32,14%	31	35,63%
Celkem	28	47,46%	14	50,00%	42	48,28%

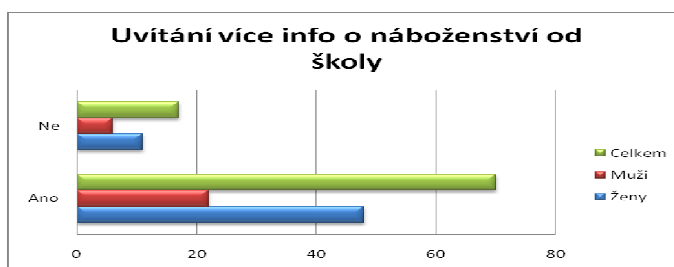

V otázce zjišťující znalost členů a skupin, které by mohly být považovány za nebezpečné odpovědělo 31 % respondentů, že nezná žádnou takovou skupinu. Objevuje se zde opět nová skupina, podle názvu i charakteru vyplněného dotazníku se zřejmě jedná opět o satanistickou skupinu.

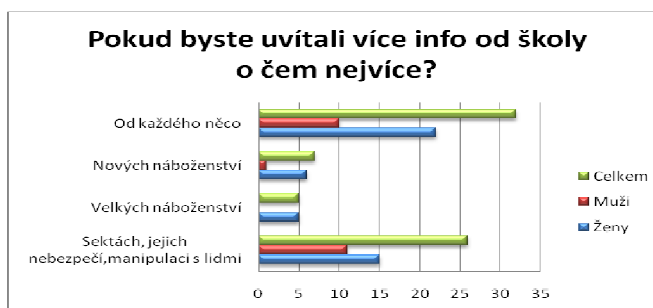
5.2.1.10 Tužba po nových náboženských informacích od školy

Uvítal/a bych, kdyby mi škola dala více informací o náboženství, nových náboženských hnutích, sektách apod.	Ženy	Ženy v %	Muži	Muži v %	Celkem	Celkem v %
Ano	48	81,36%	22	78,57%	70	80,46%
Ne	11	18,64%	6	21,43%	17	19,54%
Celkem	59	100,00%	28	100,00%	87	100,00%

80 % tj. 70 studentů by uvítalo více informací od škol o náboženských tématech, 17 ne.

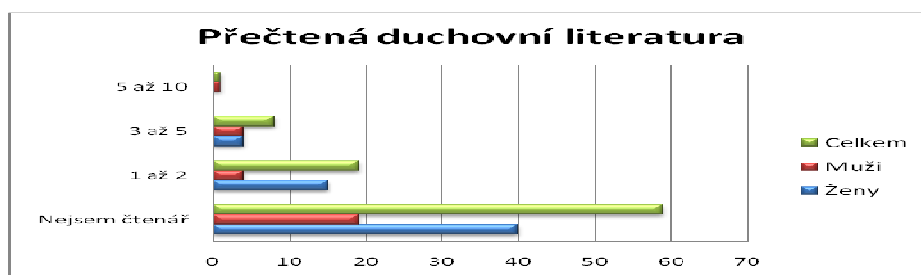
Pokud byste uvítali více informací od školy o čem nejvíce?	Ženy	Ženy v %	Muži	Muži v %	Celkem	Celkem v %
Sektách, jejich nebezpečí, manipulaci s lidmi	15	25,42%	11	39,29%	26	29,89%
Velkých náboženství	5	8,47%	0	0,00%	5	5,75%
Nových náboženství	6	10,17%	1	3,57%	7	8,05%
Od každého něco	22	37,29%	10	35,71%	32	36,78%
Celkem	48	81,36%	22	78,57%	70	80,46%

30 % ze všech dotázaných by uvítalo více informací o sektách, jejich nebezpečí a manipulaci s lidmi, což bych brala zvláště v kombinaci s výsledky u otázky č. 11 za podstatnou informaci a jako podnět k tomu s tím něco udělat. 36 % respondentů by uvítalo všeobecné informace.

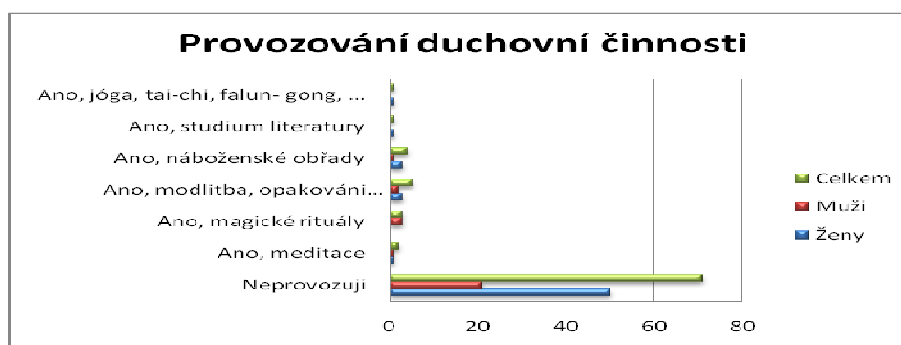
5.2.1.11 Četba duchovní literatury, provozování činností spojených s duchovnem,
duchovní lidé

Přečtená duchovní literatura	Ženy	Ženy %	Muži	Muži %	Celkem	Celkem %
Nejsm čtenář	40	67,80%	19	67,86%	59	67,82%
1-2	15	25,42%	4	14,29%	19	21,84%
3-5	4	6,78%	4	14,29%	8	9,20%
5-10	0	0,00%	1	3,57%	1	1,15%
Celkem	59	100,00%	28	100,00%	87	100,00%

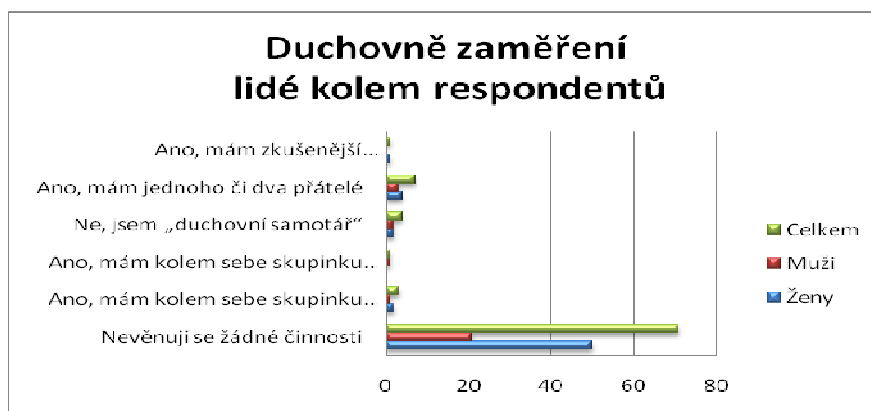
Téměř 70 % respondentů nejsou čtenáři a 22% přečetlo jednu nebo dvě knihy.

Provozování duchovních činností	Ženy	Ženy v %	Muži	Muži v %	Celkem	Celkem v %
Neprovozují	50	84,75%	21	75,00%	71	81,61%
Ano, meditace	1	1,69%	1	3,57%	2	2,30%
Ano, magické rituály	0	0,00%	3	10,71%	3	3,45%
Ano, modlitba, opakování manter, ...	3	5,08%	2	7,14%	5	5,75%
Ano, náboženské obřady	3	5,08%	1	3,57%	4	4,60%
Ano, studium literatury	1	1,69%	0	0,00%	1	1,15%
Ano, jóga, tai-chi, falun-gong, ...	1	1,69%	0	0,00%	1	1,15%
Celkem	59	100,00%	28	100,00%	87	100,00%

71 respondentů, tj. 82%, neprovozují žádné duchovní činnosti.

Pokud se věnujete nějaké činnosti, kterou byste označili jako duchovní. Máte kolem sebe stejně zaměřené lidi?	Ženy	Ženy v %	Muži	Muži v %	Celkem	Celkem v %
Nevěnuji se žádné činnosti	50	84,75%	21	75,00%	71	81,61%
Ano, mám kolem sebe skupinku takových lidí, která má svého učitele	2	3,39%	1	3,57%	3	3,45%
Ano, mám kolem sebe skupinku lidí bez učitele	0	0,00%	1	3,57%	1	1,15%
Ne, jsem „duchovní samotář“	2	3,39%	2	7,14%	4	4,60%
Ano, mám jednoho či dva přátele	4	6,78%	3	10,71%	7	8,05%
Ano, mám zkušenější osobu, která mě vede, radí mi	1	1,69%	0	0,00%	1	1,15%
Celkem	59	100,00%	28	100,00%	87	100,00%

Respondenti se většinou nevěnují žádné činnosti, pokud ano, tak buď sami, nebo kolem sebe mají jednoho či dva přátele.

5.2.2 Závěry plynoucí z výsledků průzkumu

Z odpovědí respondentů mám pocit, že spousta z nich otázku víry a náboženství podstatně ještě neřeší, jejich názory jsou rozporuplné. Při vyplňování dotazníku jsem se dokonce setkala i s tím, že se jedna dívka své kamarádky ptala, co je to ateismus.

Mládež je k novým náboženstvím vcelku tolerantní či lhostejná. Pokud je zná, tak nejhojněji vyprávěla, že jim nevadí. Vyjma satanismu, kde se 39% názory nelíbí a 32% nevadí. Nejčastěji je mládež ateistická, ale věří v existenci jevů, které nelze vysvětlit racionálně (56%). Pokud mají popsat co je bůh, tak nejvíce jeho existenci popírají (45%). S podivem nepovažují v 51% žádnou náboženskou či duchovní skupinu za nebezpečnou či sektářskou. V menší míře, si myslí, že nějaká existuje, ale nevzpomínají si na jméno. Duchovní literaturu nečtou (68%), nebo si přečetli 1-2 knihy (22%). V převážné většině duchovní činnosti neprovozují (82%).

Pokud vezmu v úvahu, jaké byly odpovědi na otázky související se školou a jejím poskytováním informací o náboženství, respondenti jako druhou nejčastější odpověď na otázku odkud mají informace o náboženství, uváděli, že od školy (23%), ale převážná většina z nich by uvítala informací více. To by měl být impuls pro pracovníky ve školství nebo celkově s mládeží, jim je nějakým způsobem poskytnout. Dotazník zároveň zjišťuje i jaké mají studenti znalosti, takže by se podle odpovědí mohl sestavit jakýsi plán, jaké informace předat studentům. V příloze P3 uvádím ukázkou plánu, který jsem se pokusila vypracovat. Samozřejmě možností je více, podle časové dotace, orientace školy apod.

Smysl vidím nejen v rozšíření obzorů studentů, ale i snížení rizikovosti vstupu jedince do nebezpečné, manipulující skupiny a základní orientaci na současné náboženské scéně. Navíc pokud studenti před sebou budou mít dobrého pedagoga, který jim bude poskytovat zajímavé a nezaujaté informace, budou v pedagogovi vidět zároveň i člověka, s kterým by mohli své otázky ohledně víry konzultovat.

ZÁVĚR

Jak jsem již uvedla v předchozích stránkách, spiritualita je jedna z důležitých součástí v životě člověka. I když někteří mohou tvrdit, že nejsou vůbec spirituální a v nic takového nevěří, kompenzují si potlačenou spiritualitou jiným způsobem, např. návštěvou supermarketu jako chrámu. Odborníci mají dokonce pro tento jev své označení.

Téma spirituality a mládeže jsem si vybrala i proto, že se mi zdá, že je jeho důležitost podceňovaná. A to si myslím, že je špatně. Obzvláště lidé, kteří pracují s mládeží, by měli dle mého názoru mít alespoň základní znalosti v tématu náboženství a měli by vědět o významu spirituality. Měli by být také schopni pomoci mladým lidem v jejich spirituálních nejistotách a poskytnout jim alespoň základní informace o současné náboženské scéně, vč. tzv. nových náboženstvích.

Jak vyplývá z mého výzkumu, mládež nemá v náboženských otázkách jasno a velmi ráda by uvítala nové informace od pedagogů. Škola jim, obecně vzato, neposkytuje dostatek informací - nabídka neuspokojuje poptávku. Proto jsem se snažila vytvořit jakýsi základní plán v rozsahu 5-ti hodin, prostřednictvím kterých by se měly ke studentovi dostat nejzákladnější informace z tématu náboženství. Myslím si, že pět hodin, za celé studium je časová dotace, která je realizovatelná v každé škole jakéhokoliv zaměření.

Cílem mé práce bylo objasnit základní pojmy týkající se tématu, informovat o nových náboženstvích jak z hlediska vývoje, tak z hlediska současné situace, poukázat na možné špatné a dobré vlivy na jedince a zjistit, jaké znalosti o nových náboženstvích má mládež, jaké je jejich základní náboženské prožívání, tedy religiozita a spiritualita. Důležitost výsledků výzkumů vidím hlavně pro následnou práci se spiritualitou mládeže.

Přála bych si, aby má práce mohla sloužit jako podklad pro brožurku pro stávající pedagogické pracovníky, která by sloužila jako osvěta. Obzvláště starší generace, vychovávaná v režimu minulé doby, kdy zde vládla náboženská nesvoboda, nemá povětšinou žádný přehled o nových náboženstvích a ani o tom, jaká je spiritualita mládeže.

Tužba 80% studentů po informacích týkajících se náboženství a spirituality je opravdu vysoká a měla by sloužit jako podnět pedagogickým pracovníkům pro její uspokojení.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BARRET, David V. *Sekty, kulty a alternativní náboženství*. Dušan Zbavitel. 1. vyd. Praha : Ivo Železný, 1998. 411 s. ISBN 80-240-0066.

HORA, Ladislav. *Problematika tzv. alternativní religiozity a jejího podílu na formování životní orientace mládeže : skripta pro posluchače FF UK*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 1995. 228 s. ISBN 80-7184-106-4 .

KAVANOVÁ, Petra. *Nebezpečí kultů, sekt a alternativních náboženství.*, 2006. 71 s. Práce byla obhájena v r. 2006 na Pedagogické fakultě, katedře sociální pedagogiky Masarykovy univerzity v Brně. Vedoucí diplomové práce PhDr. Dana Knotová, PhD. Dostupný z WWW:

< http://is.muni.cz/th/55702/pedf_m/ > . [cit. 2008-04-02].

LUŽNÝ, Dušan. Nové formy religiozity : metodologické poznámky. *Religio*. 1994, roč.2, č. 2, s. 83-91.

LUŽNÝ, Dušan. *Nová náboženství a sekty (K problematice alternativní religiozity mládeže)*. In *Nová náboženství a sekty, Extremismus*. Praha : Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky, 1999. s. 1-16. Informativní materiál pro učitele.

LUŽNÝ, Dušan. *Nová náboženská hnutí*. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 1997. 181 s. ISBN 80-210-1645-0 .

MARTÍNEK, Michael. *Ztracená generace?*. 1. vyd. Svitavy : Trinitas, 2006. 218 s. ISBN 80-86885-14-3.

NEŠPOR, Zdeněk, LUŽNÝ, Dušan. *Sociologie náboženství*. 1. vyd. Praha : Portál, 2007. 236 s. ISBN 978-80-7367-251-5.

VÁCLAVÍK, David. *Sociologie nových náboženských hnutí*. 1. vyd. Praha : Malvern, 2007. 150 s. ISBN 978-80-86702-22-3.

VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů v České republice*. 1. vyd. Praha : Portál, 2005. 440 s. ISBN ISBN: 80-7178-798.

VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Netradiční náboženství u nás*. 1. vyd. Praha : Dingir, 1998. 144 s. ISBN 80-902528-0-X.

OCETKOVÁ, Irena. *Úloha spirituality v životní pohodě a kvalitě života u mladých lidí*. 2007. 233 s. Práce byla obhájena v r. 2007 na Fakultě sociálních studií, katedře psychologie Masarykovy univerzity v Brně. Vedoucí dizertační práce Prof. PhDr. Vladimír Smékal, CSc. Dostupný z WWW:

<http://is.muni.cz/th/5958/fss_d/Disertacni_prace.pdf>. [cit.2008-04-02].

ŘÍČAN, Pavel. *Psychologie náboženství*. 1. vyd. Praha : Portál , 2002. 326 s. ISBN 80-7178-547-4.

ŠTAMPACH, Ivan Odilo. Kořeny, současnost a výhledy nové religiozity. *Religio*. 1994, roč. 2, č. 2, s. 1-14.

ŠTAMPACH, Ivan Odilo. Nahradila spiritualita náboženství. [cit. 2008-04-02]. Dostupný z WWW: <www.sekty.cz/www/stranky/studie.pdf ->.

ŠTAMPACH, Ivan Odilo. *Náboženství v dialogu, Kritické studie na pomezí religionistiky a teologie*, 1. vyd., Praha, Portál, 1998, 205 s. ISBN 80-7178-168-1.

Hare Krišna [online]. c2007 [cit. 2008-04-11]. Dostupný z WWW:

<<http://www.harekrsna.cz/cvs/>>.

Církev Satanova [online]. [cit. 2008- 04-13]. Dostupný z WWW:

<<http://www.cirkevsatanova.com>>.

Šrí Čimnoj [online]. c2007 [cit. 2008-04-13]. Dostupný z WWW:

<<http://www.srichinmoy.org/>>.

Jóga [online]. c1996-2008 [cit. 2008-04-15]. Dostupný z WWW:

<[http://encyklopedie.seznam.cz/heslo/133772-joga\\$](http://encyklopedie.seznam.cz/heslo/133772-joga$)>.

SEZNAM PŘÍLOH:

P1: Seznam středních škol v Jindřichově Hradci

P2: Dotazník

P3: Plán předávání informací o náboženství

PŘÍLOHA P I: SEZNAM STŘEDNÍCH ŠKOL V JINDŘICHOVĚ HRADCI

- Gymnázium Vítězslava Nováka
- Obchodní akademie T. G. M. a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky
- Reálné gymnázium a Střední odborná škola podnikání, o.p.s.
- Soukromá střední škola obchodu, služeb a provozu hotelů, s.r.o.
- Střední odborná škola a střední odborné učiliště
- Střední zdravotnická škola

PŘÍLOHA P 2: DOTAZNÍK

Vážení studenti,

Jsem studentkou třetího ročníku Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a nyní zpracovávám bakalářskou práci, která se zabývá spiritualitou a mládeží. Součástí této práce je také praktická část realizovaná pomocí výzkumu, jehož hlavní součástí je dotazník. Obracím se proto na vás s prosbou o jeho vyplnění. Dotazník je zcela anonymní a mohu vás ujistit, že bude použit pouze pro účely mé bakalářské práce. Jeho vyplnění vám zabere jen pár minut a velice mi tím pomůžete. Velmi vám děkuji.

Miroslava Hulíková

1. Jste
  - a) Muž
  - b) Žena

2. Pocházíte z:
  - a) Úplné rodiny a jste jedináček.
  - b) Úplné rodiny a máte sourozence.
  - c) Rozvedené rodiny a jste jedináček.
  - d) Rozvedené rodiny a máte sourozence.

3. Vaše rodina
  - a) Je věřící a k víře vede i Vás. Uveďte prosím v jaké náboženství věří.
  - b) Je věřící, ale Vás nechává naprosto svobodně rozhodnout o Vaší víře/nevíře. Uveďte prosím v jaké náboženství věří.
  - c) Je ateistická a chce abyste byl/a také ateista (od víry mne odrazuje).
  - d) Je ateistická a respektuje nebo respektovala by Vaši víru.
  - e) Část rodiny je věřící a vede k víře i Vás.
  - f) Část rodiny je věřící, ale Vás nechává naprosto svobodně rozhodnout o Vaší víře.
  - g) Část rodiny je věřící, její ateistická část Vám ve víře brání.

4. O většině svých poznatků o náboženství jste se převážně dozvěděl/a.
  - a) Z knih
  - b) Z časopisů, novin, televize, internetu
  - c) Ze školy
  - d) Od známých, rodičů, na přednáškách
  - e) Odjinud, uveďte.....
  - f) Z vlastní zkušenosti, přímého prožitku
  - g) Nemám žádné poznatky

5. Jaké jsou Vaše vědomosti o následujících nových náboženstvích?

Hare Kršna

- a) Velmi dobré   b) Spíše dobré   c) Obecné   d) Vím jen málo.   e) Žádné.

Sri Chimnoy (Šrí Čimnoj)

- a) Velmi dobré   b) Spíše dobré.   c) Obecné.   d) Vím jen málo.   e) Žádné.

Satanismus

- a) Velmi dobré.   b) Spíše dobré.   c) Obecné.   d) Vím jen málo.   e) Žádné.

New age (léčitelství, biotronika, alternativní medicína, astrologie, novopohanství apod.)

- a) Velmi dobré.   b) Spíše dobré.   c) Obecné.   d) Vím jen málo.   e) Žádné.

Buddhismus

- a) Velmi dobré.   b) Spíše dobré.   c) Obecné.   d) Vím jen málo.   e) Žádné.

Jóga

- a) Velmi dobré.   b) Spíše dobré.   c) Obecné.   d) Vím jen málo.   e) Žádné.

6. Jaká je Vaše sympatizace k následujícím novým náboženstvím?

Hare Kršna

- a) Jsem členem.   b) Jsem přívržencem.   c) Nevadí mi.   d) Názory se mi nelíbí.   e) Příliš, nebo vůbec neznám.

Sri Chinmoy (Šrí Čimnoj)

- a) Jsem členem.   b) Jsem přívržencem.   c) Nevadí mi.   d) Názory se mi nelíbí.   e) Příliš, nebo vůbec neznám.

Satanismus

- a) Jsem členem.   b) Jsem přívržencem.   c) Nevadí mi.   d) Názory se mi nelíbí.   e) Příliš, nebo vůbec neznám..

New age (léčitelství, biotronika, alternativní medicína, astrologie, novopohanství apod.)

- a) Jsem členem.   b) Jsem přívržencem.   c) Nevadí mi.   d) Názory se mi nelíbí.   e) Příliš, nebo vůbec neznám.

Buddhismus

- a) Jsem členem.   b) Jsem přívržencem.   c) Nevadí mi.   d) Názory se mi nelíbí.   e) Příliš, nebo vůbec neznám.

Jóga

- a) Jsem členem.   b) Jsem přívržencem.   c) Nevadí mi.   d) Názory se mi nelíbí.   e) Příliš, nebo vůbec neznám.

7. Jaký je Váš světový názor? Vyberte nejvíce charakterizující odpověď.

- a) Jste ateista-materialista. Svět má materiální povahu, nevěříte v nic, co by nemělo svoji příčinu v hmotném světě.
- b) Jste ateista, ale věříte v existenci jevů, které nelze vysvětlit racionálně.
- c) Věříte v osobního Boha, nejvyšší princip apod.
- d) Jiný, uveďte jaký.....
- e) Nevíte, nepřemýšlel/a jste o tom.

8. Myslíte, že potřeba věřit v něco je v životě člověka důležitá?

- a) Ano
- b) Ne

9. Kdo má možnost spirituálního prožitku (různá vidění, pocítění boží přítomnosti apod.) ?

- a) Každý z nás.
- b) Jen vyvolení (duchovní „celebrity“ jako např. papež, Dalajláma apod.)
- c) Duchovně praktikující lidi.
- d) Jiný, uveďte.....
- e) Nic takového neexistuje.

10. Jaká je Vaše představa Boha?

- a) Bůh je všeobjímající láska
- b) Bůh je všude kolem nás
- c) Bůh je bytost
- d) Bůh je v nás
- e) Bůh neexistuje
- f) Bůh je bytí
- g) Bůh je falešný pojem pro manipulování s věřícími
- h) Bůh je berlička slabých
- i) Nevím
- j) Jiná, uveďte .....

11. Považujete nějakou náboženskou či duchovní skupinu za nebezpečnou, manipulující sektářskou? Pokud ano, uveďte jakou.

- a) Ano,.....
- b) Ne

12. Pokud jste v předchozí otázce odpověděli ano, znáte někoho, kdo je členem nějaké takové skupiny? Jak se ta skupina jmenuje?

- a) Ano, a název skupiny je.....
- b) Ne

13. Uvítal/a byste, kdyby Vám škola dala více informací o náboženství, nových náboženských hnutích, sektách apod.

- a) Ano
- b) Ne

14. Pokud byste uvítali více informací od školy, o čem nejvíce?

- a) Sektách, jejich nebezpečí, manipulaci s lidmi atp.
- b) Velkých náboženství, jako islám, křesťanství, židovství apod.
- c) Nových náboženství, jako např. hnutí Hare Kršna apod.
- d) Od každého něco.
- e) Jiné, uveďte.....

15. Jste čtenář literatury, kterou lze označit za duchovní? Pokud ano, kolik knih jste již přečetl/a?

- a) Nejsem čtenář.
- b) 1-2
- c) 3-5
- d) 5-10
- e) 10- více

16. Provozujete nějaké duchovní činnosti, pokud ano jaké a jak často (kolikrát za měsíc)?

- a) Ne
- b) Ano:

Duchovní činnost	Jestli provozuji, jak často?
Meditace	
Magické rituály	
Modlitba, opakování manter apod.	
Náboženské obřady	
Studium literatury	

Jóga, tai-chi, falun gong apod. cvičení	
Jiné	

17. Pokud se věnujete nějaké činnosti, kterou byste označili jako duchovní. Máte kolem sebe stejně zaměřené lidi?

- a) Nevěnujete se žádné činnosti.
- b) Ano, máte kolem sebe skupinku takových lidí, která má svého učitele.
- c) Ano, máte kolem sebe skupinku lidí bez učitele.
- d) Ne, jste „duchovní samotář“.
- e) Ano, máte jednoho či dva přátele.
- f) Ano, máte zkušenější osobu, která Vás vede, radí Vám...
- g) Jiné, uveďte...

PŘÍLOHA P 3: PLÁN PŘEDÁVÁNÍ INFORMACÍ STUDENTŮM O NÁBOŽENSTVÍ

Tento plán by mohl sloužit pedagogům na středních školách a předpokládá, že mají určen určitý počet hodin, které mohou věnovat náboženství. Mohl by vypadat např. takto:

1. Hodina

Beseda se studenty nad náboženskými otázkami. Zjistit co vědí, co by chtěli vědět. Sdělení témat na další hodiny a následné prodiskutování, jestli s tématy souhlasí, co by ještě doplnili.

2. Hodina

Další hodinu bych věnovala světovým náboženstvím, jejich historii, geografickému dělení a samozřejmě základním informacím o nich.

3. Hodina

Nová náboženství ve světě a na území ČR. Opět základní informace o nich, možnost prohlednutí internetových stránek.

4. Hodina

Nebezpečnost sekt, manipulace s lidmi. Nebezpečné spolky v cizině (Om Šinrikjó apod.) Zmínka o Imanuelitech.

5. Hodina

Beseda se studenty. Zpětná vazba pro učitele.

Za důležité v každé hodině považuji nechat prostor pro besedu se studenty.

Myslím si, že dotace pěti hodin za celé studium je únosná pro každou školu. Bylo by zajímavé vzít studenty i např. na farmu Hare Kršna v rámci exkurze. Ovšem nejsem si jistá, jaká by byla reakce rodičů.

